

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 44 (938) ■ 21 noyabr 2018

www.vergiler.az

Qiyməti: 60 qəp.

Prezident İlham Əliyevin Belarus Respublikasına rəsmi səfəri

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev noyabrın 18-də Belarus Respublikasına rəsmi səfər edib. Dövlətimizin başçısı noyabrın 19-da Minsk şəhərindəki «Qələbə» meydanında 1941-1945-ci illər Böyük Vətən müharibəsində faşizm üzərində Qələbənin şərəfinə ucaldılmış abidəni ziyarət edib, önünə əkilil qoyub. Sonra Prezident İlham Əliyev Belarusun paytaxtı Minsk şəhərində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Ticarət Evi ilə tanış olub.

Noyabrın 19-da Prezident İlham Əliyevin Minskə rəsmi qarşılama mərasimi olub. Belarus Respublikasının Prezidenti Aleksandr Lukaşenko dövlətimizin başçısını qarşılayıb. Həmin gün prezidentlər arasında təkbətək görüş olub.

Sonra hər iki prezidentin nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə geniş tərkibdə keçirilən görüşdən sonra Azərbaycan-Belarus sənədlərinin imzalanması mərasimi keçirilib, daha sonra isə prezidentlər mətbuata birgə bəyanatla çıxış ediblər. Prezident Aleksandr Lukaşenko bəyanatında deyib: «Hörmətli dostlar. Bu gün mənim dostum, həmlikarım Azərbaycan Prezidenti İlham Heydər oğlu Əliyevlə məhsuldar danışıqlar apardıq. Biz ölkələrimiz arasında tərəfdaşlığın strateji xarakterini, ikitərəfli münasibətlərdə problemlərin qeyd-olmadığını, yalnız xoş məramı və bizim birgə əməkdaşlıq səylərimizi təsdiq etdik. Bu il mühim tarixlə - Belarusla Azərbaycanın diplomatik münasibətlər qurmasının 25 illiyi ilə əlamətdardır. Əsrin dördübdür ölkələrimiz dövlətlərarası qarşılıqlı fəaliyyətin qurulmasında xeyli irəliləyiblər. Buna müntəzəm dialoq, o cümlədən yüksək səviyyədə dialoq kömək edib. Mən Prezident həmlikarımın görüşlərinə etimadla əsaslanaraq, səmimi ab-havasını çox yüksək qiymətləndirirəm. Biz beynəlxalq gündəliyin istisnasız olaraq bütün məsələlərini açıq və məhsuldar müzakirə edirik. Bu-

günkü danışıqların gedişində əsas diqqət uğurlu ticari-iqtisadi və investisiya əməkdaşlığına yönəldilib. Əldə olunan razılaşmalar bu əməkdaşlığın artırılmasına əlavə impuls verməyə kömək edəcək.

Cari ildə biz qarşılıqlı ticarətin artımını müşahidə edirik. Bir vaxtlar təşəbbüskarları prezidentlər olan layihələr gücünü artırır. Məsələn, Gəncə avtomobil zavodunda 11 il ərzində artıq 10 mindən çox «Belarus» traktor və onların bazasında xüsusi texnika yığılıb. Müəssisə, həmçinin 3500-dən çox MAZ avtomobili və qoşqular buraxıb. Bu gün məmnuniyyətlə öyrəndim ki, sizin aldığınız Amerika və alman taxılıyın kəmbayları ilə yanaşı, Azərbaycana Belarusun ilk «Qom-selmaş» da gəlib. Bizim üçün bu, qarşılıqlı səmərəli əməkdaşlığın əla nümunəsidir. Yeri gəlmişkən, lokallaşma artıq demək olar ki, yarıya çatıb. Bu, Azərbaycan sənayesinin böyük imkanlarından və onun yüksək kadr potensialından aydın xəbər verir. Amma məhsul nə qədər keyfiyyətli olsa da, onu səmərəli satmaq, həm də yaxşı olar ki, ixrac etmək lazımdır. Buna görə də Minsk traktor zavodu və Gəncə avtomobil zavodu hazırda Türkiyədə traktorların yığılması ilə bağlı bizim ümumi layihə üzərində işləyir. Biz bu mühüm perspektivli istiqaməti inkişaf etdirəcəyik və bu, Azərbaycan Prezidentinin mövqeyi sayəsində mümkün olub.

Belarus Azərbaycan investisiyalarına və yüksək səviyyəli məhsullarına maraq göstərir. Bu gün sizin məhsulların ötürülməsi Minskə açılan Azərbaycan Ticarət Evinə geniş təqdim edilir. Onların Belarus alıcılarında populyarlıq qazanmasına görə Azərbaycan Prezidenti bu şəbəkənin vilayət mərkəzlərinə genişləndirilməsi haqqında qərar qəbul edib. Nəqliyyat-logistika sahəsində də birlikdə çox iş görmək olar. Biz Azərbaycanın infrastruktur layihələrində - yeni demir yollarının, dəniz limanlarının, logistika mərkəzlərinin tikintisində iştirak etməyə hazırıq. Səhiyyədə, təhsildə, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarında, idmanda, turizmde əməkdaşlıq ehtiyatları mövcuddur. Bu gün əldə olunan razılaşmaların gerçəkləşdirilməsi lap tezliklə niyyətlərimizi konkret işlərə çevirməyə imkan verəcək. Məsələn, artıq

«Ənənəvi səmərəli əməkdaşlıq, qarşılıqlı dəstək bundan sonra da Belarus-Azərbaycan münasibətlərini fərqləndirən cəhət olacaq»

Azərbaycanda Belarus dərmanlarının buraxılışı üzrə birgə müəssisənin yaradılması sahəsində işlər aparılır. Tam əminəm ki, digər iri miqyaslı maraqlı layihələrin gerçəkləşməsi də çox uzaqda deyil. Əziz dostlar, sizə məlumdur ki, 2019-cu ildə Belarus Bakıdan sonra ikinci Avropa Oyunlarını qəbul edir. Prezidentlə mən 2015-ci ildə belə miqyaslı tədbiri əla keçirməyin öhdəsindən gələn Azərbaycanın təcrübəsini ətraflı müzakirə etdik. Üstəlik deməliyəm ki, sizdən sonra bütün ölkələr belə oyunları qəbul etməyə qorxurlar. Çünki həmin səviyyə ilə rəqabət aparmaq, mən bunu səmimi deyirəm, qətiyyətlə mümkün deyil. Biz də bu səviyyəni aşağı salmamaq üçün ciddi fikirləşməliyik. Həm də fikirləşməliyik ki, bunu nəyin hesabına edə bilirik. Amma birmənalı

olaraq sizə minnətdarıq ki, müstəxəssisləriniz, nazirləriniz bizə ciddi məsləhətlər verərək, bizi faktiki surətdə ikinci Avropa Oyunlarına hazırlayırlar. Həm də mən, ilk növbədə, bu beynəlxalq idman tədbirinə hazırlıqda köməyinə görə öz həmlikarımın təşəkkür edirəm. Növbəti dəfə sizin hamınızı, məhz bu Avropa Oyunlarını izləməyi arzulayan Azərbaycan vətəndaşlarını Belarusa gəlməyə dəvət edirik. Bizim ölkələrimiz arasında həll edilməmiş məsələlər və müzakirə üçün qapalı mövzular yoxdur. Belarus və Azərbaycan həmişə etibarlı və strateji tərəfdaş olaraq qalacaqlar. Əminəm ki, ənənəvi səmərəli əməkdaşlıq, qarşılıqlı dəstək bundan sonra da Belarus-Azərbaycan münasibətlərini fərqləndirən cəhət olacaq».

Mətbuata bəyanatla çıxış edən

Davamı 2-ci səhifədə

Dövlət başçısı Sumqayıtda bir sıra obyektlərin açılışında iştirak edib

Prezident İlham Əliyev noyabrın 16-da Sumqayıt şəhərinə gəlib. Dövlətimizin başçısı əvvəlcə ümummilli lider Heydər Əliyevin şəhərin mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoyub.

Prezident İlham Əliyev Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidenti inşaat kimyəvili zavodunun açılışında iştirak edib. Bildirilib ki, zavod dünyanın 100-ə yaxın ölkəsində müəssisələri fəaliyyət göstərən İsvaçenin şirkətlər qrupuna daxildir. Şirkətin məhsullarının əsas təbii sahələri kommersiya məqsədli nəqliyyat vasitələri sənayesi, məişət cihazları və sənaye komponentləri, sənaye məqsədli laminasiya, bərpə olunan enerji sənayesi, mexaniki emal və kompozitlər, həmçinin dəniz sənayesidir. 2016-cı ilin martında rezident kimi qeydiyyatdan alınan zavod İsvaçer və Türkiyə texnologiyaları əsasında yaradılıb. Zavodun məhsullarının Rusiya, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Gürcüstan və İrana ixracı nəzərdə tutulur.

Prezident İlham Əliyev Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidenti olan «Baku Non Ferrous and Foundry Company» MMC-nin əlvan metallar və ferrosintilə zavodunun açılışında da iştirak edib. Məlumat verilib ki, zavodda maşınqayırmada, kənd təsərrüfatında, dağ-mədən sənayesində istifadə olunan məhsullar istehsal ediləcək. Məhsullar daxili bazarın tələbatını tam ödəməklə yanaşı, xaricə də ixrac olunacaq. Müəssisədə ekoloji tələblərə uyğun, mükəmməl konstruk-

siyalı qaz-toz təmizləyici qurğu da işə salınıb. Müəssisənin istehsal prosesi ilə tanış olan dövlətimizin başçısına məlumat verilib ki, investisiya dəyəri 51 milyon dollar olan zavodda 230 nəfər işlə təmin olunacaq. Sonra Prezident İlham Əliyev Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında «Tabaterra» Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin bütün məmullatları istehsalı fabrikinin açılışında iştirak edib. Qeyd olunub ki, burada 3 formatda olmaqla beynəlxalq standartlara uy-

ğun siqaret istehsal ediləcək. Fabrik məhsullarını «Made in Azerbaijan» brendi altında istehlakçılara təqdim edəcək. Böyük Britaniya, Almaniya və İtaliya texnologiyaları əsasında qurulan fabrikdə il ərzində 11 milyard ədəd 3 növdə filtrlı siqaretlər istehsal ediləcək. Bu isə ölkənin bütün məmullatlarına olan tələbatının 80 faizini ödəyəcək.

Dövlətimizin başçısı müəssisəni işə saldıqdan sonra Sumqayıt Kimya Sənaye Parkındakı müəssisələrin kollektivlərinin nümayəndələri ilə görüşüb, onların qarşısında çıxış edib.

Səfər çərçivəsində Prezident İlham Əliyev Sumqayıt Dəmiryol Vağzalı Kompleksinin açılışında da iştirak edib. Dövlətimizin başçısı kompleksin rəmzi açılışını bildirən lenti kəsib. Komplekslə tanışlıqdan sonra Prezident İlham Əliyev Sumqayıt-Bakı marşrutu ilə hərəkət edən səmən qatarı ilə paytaxta yola düşüb və Bakı dəmiryol vağzalına gəlib. Dövlətimizin başçısı «Azərbaycan Dəmir Yolları» QSC tərəfindən 2016-cı ildən bəri alınmış yeni səmən qatarları, lokomotivləri və müxtəlif demir yolu texnikaları ilə tanış olub.

Rəsmi xronika

- Prezident İlham Əliyev noyabrın 20-də Türkiyə Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Yaşar Gülerin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Azərbaycan ilə Türkiyə arasında dostluq və qarşılıqlı münasibətlərinin bütün sahələrdə, o cümlədən hərbi sahədə uğurlu inkişaf etdiyini vurğulayaraq, əməkdaşlığımızın genişlənməsində birgə hərbi təlimlərin böyük önəm daşdığını bildirib. Yaşar Güler Azərbaycana səfərindən və Prezident İlham Əliyevlə görüşdən böyük qürur hissi keçirdiyini bildirib. Qeyd edib ki, bir millət, iki dövlət olan Türkiyə ilə Azərbaycan ortaq tarixə, mədəniyyətə malikdirlər və ölkələrimiz arasında strateji işbirliyi gündən-günə möhkəmlənməkdədir. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə toxunan Yaşar Güler qeyd edib ki, bu, Azərbaycan üçün önəmli olduğu qədər Türkiyə üçün də önəmli məsələdir.

- Dövlətimizin başçısı noyabrın 20-də Rusiya Federasiyasının Jurnalistlər İttifaqının sədri Vladimir Solovoyvu qəbul edib. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə Rusiya arasında digər sahələrdə olduğu kimi, kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin arasında da ənənəvi olaraq uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirildiyini bildirib, eyni zamanda bu sahədə əlaqələrin daha da fəallaşdırılmasının vacibliyini qeyd edib. Vladimir Solovoyv Azərbaycanda Rusiya mədəniyyətinə, mətbuatına böyük hörmətlə yanaşıldığını qeyd edərək, məmnunluq hissi ilə ölkəmizdə bütün Rusiya televiziya kanallarının yayımlandığını bildirib. O, Rusiya jurnalistlərinin Azərbaycanda həmlikarları ilə daim qarşılıqlı əlaqələr saxlamaq istəyində olduqlarını deyib, bu baxımdan noyabrın 19-da Azərbaycan Mətbuat Şurası və Rusiya Federasiyası Jurnalistlər İttifaqı arasında imzalanmış əməkdaşlıq haqqında Memorandumun əhəmiyyətini vurğulayıb.

Vergi siyasəti iqtisadiyyatın dəyişən tələblərinə, onun artan gücünə adekvat olaraq təkmilləşdirilir

səh. 2

Milli Məclisdə ictimai müzakirə keçirilib

səh. 3

Əlverişli biznes mühiti xarici investisiyalara yaşıl iş qaydırır

səh. 4

Təminatlı iş yerindən layiqli əməkhaqqına...

səh. 5

Prezident İlham Əliyevin Belarus Respublikasına rəsmi səfəri

Əvvəli 1-ci səhifədə

Bütün bunlar dostlar arasında təbiidir. Bu gün bizim münasibətlərimizin səviyyəsi məhz elədir ki, istənilən məsələləri açıq müzakirə etməyə imkan verir. Aleksandr Qriqoryevičin qeyd etdiyi kimi, bizdə heç bir qapalı mövzu və əməkdaşlığımızın heç bir sahəsində qətiyyətlə məhdudiyət yoxdur. Biz bu gün gələcəkdə münasibətlərimizin xarakterini müəyyənləşdirəcək xeyli sənəd imzaladıq. Mən onların arasında, ilk növbədə, əlbəttə, prezidentlərin Birgə Bəyannatını qeyd edərdim. Bu, əməkdaşlığımızın əsas istiqamətlərini ehtiva edən, ölkələrimizin siyasi iradəsini ifadə edən mühüm siyasi sənəddir.

Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizamlan-

ması ilə əlaqədar məsələlər üzrə Belarusun mövqeyinə görə həm öz adından, həm də Azərbaycan xalqı adından xüsusi minnətdarlığımı bildirmək istərdim. Birgə Bəyannatda vurğular daqiq qoyulub və deyilir ki, bu münaqişə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, sərhədlərinin toxunulmazlığı, BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələri çərçivəsində beynəlxalq hüquq normalarına uyğun həll edilməlidir. Biz Belarusa həm bizim, həm də bütün region üçün son dərəcə mühüm olan məsələdə belə obyektiv mövqeyinə görə minnətdarıq.

Aleksandr Qriqoryevičin dediyi kimi, ticari-iqtisadi sahədə yaxşı perspektivlər və nəticələr var. Əlbəttə, əmtəə dövriyyəsinin artımı bizi sevindirir. Bu gün biz vəziyyəti təhlil etdik. Dünyə höku-

mət üzvləri çox uğurlu iş apardılar - hökumətlərarası komissiyaların iclası çox yaxşı nəticələr verdi. Bizə bildirdilər ki, on milyonlarla dollarlıq müqavilələr bağlandı. Bu, gələcək üçün yaxşı göstəricidir. Biz görülən işləri təhlil edirik, məsələlərin həlli yollarını müəyyənləşdiririk və bu məsələləri həll edirik. Mən Aleksandr Qriqoryevičə Gəncə avtomobil zavodunun bazasında «Belarus» traktorlarının yığılması üçün istehsal sahəsi yaratmaq barədə razılaşanda da eyni hadisə baş verdi. Budur, Aleksandr Qriqoryevičin qeyd etdiyi kimi, artıq 10 mindən çox traktor yığılıb və lokallaşma səviyyəsi ildən-ildə artır. Bu, Azərbaycanda yeni iş yerləri yaradır. Artıq yeni sənaye sahəsi yaradıb. Bu, bizim sənaye potensialımızın

artımına səbəb olub. Bu, belaruslu istehsalçılara öz təcrübələrini bizimlə bölüşmək, öz məhsullarını üzə çıxarmaq imkanı yaradıb və indi o məhsullar artıq üçüncü ölkələrin bazarlarına çıxır. Mən bu gün səhər Azərbaycan Ticarət Evinə baş çəkdim. Deməddim, təəccübləndim, amma sevindim ki, belə gözəl yerdə, şəhərin mərkəzində Azərbaycanın yaraşıqlı gənci yaradılıb və orada bizim nailiyyətlərimiz Belarus vətəndaşlarına nümayiş etdiriləcək. Həmçinin mən dedilər ki, bizim məhsullarımız artıq Belarus bazarına çıxıb və onlara yaxşı tələbat var. Biz bu baxımdan belaruslulardan geri qalmışıq. Artıq Bakıda yüksək keyfiyyətli və bizim vətəndaşlar arasında çox məşhur olan Belarus məhsullarını satan yeddi ticarət müəssisəsi möv-

duddur. Biz məhsullarımızı Belarus bazarına çıxarmaq niyyətindəyik. Düşünürəm ki, bu, həm bizim iktisadi ticari-iqtisadi əlaqələrimizi möhkəmləndirəcək, həm də bir-birimizin imkanlarını daha çox nümayiş etdirəcək.

Biz sadıq ki, Belarus Bakıdan estafeti qəbul edib və ikinci Avropa Oyunları Minskdə keçiriləcək. Əminəm ki, Oyunlar ən yüksək səviyyədə olacaq. Artıq çox gözəl idman infrastrukturunu yaradıb. Qonaqların qalması üçün də yaxşı şərait var. Düşünürəm ki, təşkilatçılıq da ən yüksək səviyyədə olacaq. Çünki Belarusda keçirilən bütün irimiqyaslı beynəlxalq tədbirlər ən yüksək standartlara cavab verir. Bizim əməkdaşlığımızın istiqamətlərindən biri də hərbi-texniki sahədir. Biz bu əməkdaşlıq-

dan çox razıyıq, məhsulların keyfiyyəti və səmərəliliyi çox yüksəkdir. Buna görə də təsadüfi deyil ki, ölkələrimiz arasında hərbi-texniki əməkdaşlığın artıq yaxşı tarixi, kifayət qədər böyük həcmli və genişlənməyə yaxşı meyli var. Təsəffüf deyil ki, bu gün imzalanan sənədlər arasında memorandum da var. Bu sənəd ən qısa müddətdə Belarusdan hərbi texnikanın növbəti partiyasının alınması üçün müqaviləyə çevriləcək.

Bu gün bizim müzakirə etdiyimiz digər istiqamətlər - sosial, kənd təsərrüfatı, miqrasiya, fəvqəladə hallar sahələrində də yaxşı dinamika mövcuddur. Münasibətlərimiz tam dəyərli, olduqca məhraban və səmimiyyətlidir. Əminəm ki, mənim səfərim onlara yeni təkan verəcək.

Vergi siyasəti iqtisadiyyatın dəyişən tələblərinə, onun artan gücünə adekvat olaraq təkmilləşdirilir

Vergilər naziri Mikayıl Cabbarov Azərbaycanda həyata keçirilən vergi siyasətinin əsas istiqamətlərini, vergi qanunvericiliyində gözlənilən dəyişiklikləri, dövlət-biznes münasibətlərini, vergi orqanlarının yeni iş prinsiplərini, həyata keçirilən islahatları və onların ilkin nəticələrini televiziyalara müsahibəsində şərh edib.

Mikayıl Cabbarov Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi siyasətin tərkib hissəsi olan vergi siyasətinin daim iqtisadiyyatın dəyişən tələblərinə, onun artan gücünə adekvat olaraq təkmilləşdirildiyini söyləyib. Bildirib ki, Vergilər Nazirliyinin fəaliyyətinin məhz bu tələblərə uyğun qurulması, həyata keçirilən vergi siyasətinin və vergi inzibatchılığının tətbiqi zamanı vergi ödəyiciləri ilə dövlət arasında yeni münasibətlərin formalaşdırılması hazırda vergi orqanlarının qarşısında duran əsas vəzifələrdəndir.

2018-ci il vergi ödəyiciləri ilə münasibətlərdə keçid ili adlandırılan vergilər naziri qeyd edib ki, cari ildə cəmiyyətin inkişaf amili ilə şərtləndirilən və aparıcı dünya praktikası ilə uzlaşdırılan yeni bir vergi sistemində keçid istiqamətinə müvafiq addımlar atılıb. Bu prosesin ölkədəki iqtisadi artıma, oturuşmuş biznes vərdislərinə və işgüzar mühitə xələl gətirmədən həyata keçiriləməsi üçün müvafiq tədbirlər həm inzibatchılıq mədəniyyəti, həm də qanunvericilikdə müvafiq dəyişikliklər vasitəsilə tətbiq olunub: «Sahibkarlıq subyektlərində aparılan istənilən yoxlama, o cümlədən vergi yoxlamaları istəməz onun fəaliyyətinə müəyyən təsir edir. Sahibkar öz işi, biznesi ilə məşğul olmaq əvəzinə vaxtını dövlət məmurları ilə ünsiyyətə sərf edir. Buna görə də ödəyicilərin özində vergi orqanları tərəfindən aparılan səyyar vergi yoxlamalarının sayı təxminən üç dəfə azaldılıb».

Nazir bildirib ki, bir çox sahələrdə vergi pozuntuları, xüsusilə uçuotun düzgün aparılmaması və yaxud ümumiyyətlə aparılmaması, qeyri-rəsmi məşğulluğun mövcudluğu, dövriyyələrin azaldılması kimi hallara rast gəlinir. Ticarət, yaxud ictimai işə obyektleri göstərən xidmətin, satdığı malın uçuotunun nəzarət-kassa aparatında əks etdirilməsini, bir qayda olaraq, zəruri saymır. Təəssüflər olsun ki, analogi hallar orta və iri vergi ödəyicilərində, hətta istehsal müəssisələrində də özünü göstərir.

Vergilər Nazirliyinin praktikasını və yanaşmasını imkan verir ki, bir çox vergidən yayınma halları nazirliyin texnoloji informasiya bazasının təkmilləşdirilməsi və zənginləşdirilməsi nəticəsində öldə edilmiş məlumatların təhlili vasitəsilə, yoxlamaya getmədən, subyektilik amilini aradan qaldırmaq və insan amilinin rolunu minimuma endirməklə aşkara çıxarılıb.

Vergi sistemində aparılan struktur islahatları barədə danışan nazir bu islahatların fəlsəfəsinin vergi orqanlarının əsas funksiyasının fiskal nəzarətdən vergi ödəyicilərinə xidmət prinsipinə keçirilməsi olduğunu bildirib. Vurğulanıb ki, vergi-

ləri tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər bir vergi ödəyicisinin və vətəndaşın fəxr və fərh hissəsi ilə həyata keçirdiyi öhdəlik olmalıdır. Vergilər dövlət büdcəsinin əsas gəlir mənbələrindən birini təşkil edir və dövlətin maliyyə ehtiyaclarını böyük hissəsi - müəllimin əməkhaqqından tutmuş yağınsöndürənlərin məsrəflərinə, planlaşdırılmış yol tikintisinə qədər yönələn bütün vəsaitlər əsasən vergilərin hesabına formalaşır. Vergilərin ödənilməsi sahəsində bütün müvafiq güzəştlər və onların tətbiq dairəsi qanunla müəyyənləşib. Qanunlardan kənar nə vergi orqanı, nə də hər hansı vergi işçisi tərəfindən əlavə güzəştlərin edilməsinə, eləcə də öhdəliklərin tam yerinə yetirilməsinə və digər neqativ hallara heç bir vəchlə yol verilməz.

Biznes mühiti və biznesin aparılmasının asanlıqına toxunan vergilər naziri Dünya Bankının «Doing Business 2019» hesabatında Azərbaycanın islahatçı ölkə kimi dəyərləndirilməsini çox böyük nailiyyət adlandırır: «Bu uğur dövlətimizin başçısının rəhbərliyi altında biznes mühitinin davamlı olaraq yaxşılaşdırılması istiqamətində sistemli şəkildə aparılan işlərin məntiqi nəticəsidir». Nazir qeyd edib ki, bununla artıq ikinci dəfədir Azərbaycan «Doing Business» hesabatında ən islahatçı ölkə adını qazanır. Bu, ilk dəfə 2008-ci ildə baş vermişdi. Azərbaycanın 10 il sonra yenidən ən islahatçı ölkə kimi dəyərləndirilməsi onu göstərir ki, aparılan islahatlar sistemli xarakter daşıyır və proseslər bütün-liklə dövlət başçısının diqqət mərkəzindədir. Hesabatda Vergilər Nazirliyinin fəaliyyəti ilə bağlı meyarlarla toxunan nazir ölkəmizin «biznesə başlama» meyarı üzrə dünyada 9-cu, «vergilərin ödənilməsi» meyarı üzrə isə 28-ci yerdə qərarlaşdığını bildirib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanda biznesə başlama prosesi çox sadədir, şəffafdır və qısa müddət ərzində həyata keçirilə bilən prosedir. Bu gün istənilən vətəndaş, yaxud hüquqi şəxslər yeni biznesi «elektron imza» vasitəsilə bir neçə günə, bəzi hallarda bir neçə saata qeydiyyata qeyd edilə bilər.

Qeyd edilib ki, Vergilər Nazirliyinin fəaliyyətində rəqəmsallaşma və elektron xidmətlərin tətbiqinin genişləndirilməsi bundan sonra da prioritet istiqamət olaraq qalacaq. Növbəti illərdə elektron xidmətlərin sayının genişləndirilməsi, bu xidmətlərin mobil cihazlar vasitəsilə öldə edilməsi imkanlarının yaradılması, Vergilər Nazirliyinin veb-portalının funksionallığının genişləndirilməsi nəzərdə tutulur. Hazırda bu istiqamətdə zəruri işlər həyata keçirilir.

Vergilər Nazirliyinin vergi ödəyicilərinə göstərdiyi xidmətlər ba-

rədə danışan Mikayıl Cabbarov bu gün biznes iştirakçılara istiqamətlənmiş geniş çəkidə vergi xidməti növlərinin mövcud olduğunu vurğulayıb. Respublikamızda vergi ödəyicilərinin 90 faizindən çoxunun hesabat və bəyannamələrini elektron şəkildə təqdim etdiyini bildirdən nazir bunu çox yüksək göstərici adlandırır. Rəqəmsallaşmanın təkcə vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərə deyil, eyni zamanda təhlillərin və auditin aparılması, kameral yoxlamaların həyata keçirilməsi prosesində də tətbiq ediləcəyini, bu prosesin süni intellekt üzərində qurulan proqramlardan, müasir informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə tətbiq olunaçağını bildirib.

«Kölgə iqtisadiyyatının miqyasını azaldılması, iqtisadiyyatın şəffaflaşdırılması məsələləri barədə danışan M.Cabbarov bu problem bütün dünya ölkələrinin üzləşdiyi və onun həlli yollarının axtarıldığını diqqətə çatdırıb. «İstənilən iqtisadi fəaliyyət ödə-

ola bilər. Aydın olan budur ki, problemin çözülməsi üçün sistemli tədbirlər həyata keçirilməlidir. Burada bir tərəfdən qanunvericilik əsasında «kölgədən çıxışı» təşviq edən alətlərdən istifadə edilməli, digər tərəfdən nəzarət və cəza alətləri tətbiq olunmalı, sanksiya mexanizmləri gücləndirilməlidir. Bir çox hallarda hətta dövlət tərəfindən güzəşt verilən sahələrdə də «kölgə iqtisadiyyatı»nın əlamətləri - dövriyyədən yayınma, üçüncü şəxslərə vergidən yayınmaq üçün şərait yaradılması kimi xoşagəlməz hallara rast gəlinir.

Nazir belə hallara qarşı sistemli mübarizə aparıldığını bildirərək deyib: «Vergilər Nazirliyi tərəfindən 2018-ci ildə müəyyən istehsal sahələrində, məsələn, insan sağlamlığına mənfəi təsir edən tütün məmulatları və alkoqollu içkilər sahəsində ciddi tədbirlər həyata keçirilib. Əgər ilin əvvəlində daxili bazarda qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən bütün məmulatların həcmi 16-18 faiz təşkil edirdisə, görülən tədbirlər nəticəsində bu gün həmin rəqəm 3,5 faiz ətrafındadır. Bu, bir çox aparıcı Avropa dövlətləri, həmçinin Rusiya və Qazaxıstanla müqayisədə çox aşağı göstəricidir. Qaçqınçılıq yolu ilə ölkəyə gətirilən məhsullar «kölgə iqtisadiyyatı»nda dövr edir, dövlətə çatmalı aksiz vergi ödənişləri həyata keçirilmirdi. Bundan itirənlər isə dövlət büdcəsi və fəaliyyəti qanunlar çərçivəsində quran ödəyicilər olurlar. Yaxud aparılan araşdırmalar zamanı alkoqollu iç-

bütün hərəkətlərini izləyə bilən sistemni təkmilləşdirilməsi istiqamətində aidiyyəti dövlət orqanları ilə birgə işlər həyata keçirilir».

Vergilər naziri bildirib ki, 2018-ci il keçid ili olduğuna görə, bu kimi hallara dövlət tərəfindən kifayət qədər humanizm nümayiş etdirilib. Cəzaların əksəriyyəti baş verən pozuntuların aradan qaldırılması və maliyyə sanksiyalarının ödənilməsi ilə məhdudlaşdırılıb. Xarakter etibarilə kütləvi təşkil edilmiş və ciddi cinayət əlaməti olan hallar istisna olmaqla, qalan bütün hallarda müvafiq solahiyyətlər çərçivəsində güzəştli addımlar atılıb.

Mikayıl Cabbarov Vergilər Nazirliyində yeni formalaşdırılan apelyasiya sistemindən də danışdı. Qeyd edib ki, heç bir fəaliyyət qürsuz deyil və vergi orqanının qərarları ilə razılaşmayanların olması hər zaman mümkündür: «Ona görə də biz Vergilər Nazirliyinin apelyasiya sisteminin fəaliyyətində çox böyük önəm veririk. Sahibkarın və vergi ödəyicisinin şikayətinə baxılarkən məsələyə «əsas məqsəd yalnız vergi toplamaq deyil, qanunu düzgün tətbiq etməkdir» fəlsəfəsi ilə yanaşılmalıdır. Bu, bir qədər mürəkkəb görünə bilər, ancaq burada çətin bir məsələ yoxdur. Ona görə də vergi siyasətinə yalnız «bu ay, bu rüb, bu il ərzində dövlət büdcəsinə nə qədər vəsait toplandı» - düşüncəsi ilə yanaşmaq olmaz. Biz hər zaman düşünməliyik ki, həyata keçirdiyi siyasət və onun üsulları iqtisadiyyata dəstək verir, yoxsa yox?»

«Vergilər Nazirliyinin fəaliyyətində rəqəmsallaşma və elektron xidmətlərin tətbiqinin genişləndirilməsi bundan sonra da prioritet istiqamət olaraq qalacaq»

lülilik, bərabərlik və təxmin edilən vergitutma prinsipləri ilə tənzimlənməlidir. Bu prinsiplər pozulanda qanunların tələblərinə əməl etməyən sahibkarlarla intizamlı vergi ödəyiciləri arasında haqsız rəqəbat yaranır. Bu rəqəbatdə dövlət hər zaman məhz sonuncunun yanında olacaq», - deyər vergilər naziri bildirib. Vurğulanıb ki, bir çox hallarda insanlar özləri də bilmədən «kölgə iqtisadiyyatı»nın iştirakçısına çevrilirlər. Məsələn, vətəndaş aksizsiz malları öldə edərək, işçi kimi əmək müqaviləsi bağlamadan çalışarkən, alıcı kimi istənilən mağazada və yaxud işə obyektində kassa çekini almamaqla «kölgə iqtisadiyyatı»nın iştirakçısı olur. Bildirilib ki, pərakəndə ticarətlə bağlı rəsmi statistik məlumatları və vergi məqsədləri üçün vergi ödəyiciləri tərəfindən təqdim edilən bəyannamələri təhlil və müqayisə edərək bu iki göstərici arasında xeyli fərqin olduğu görünür. Bununla yanaşı, iqtisadiyyatda olan yüksək nağdlaşma, nağd pulun dövriyyəsi, ümumi daxili məhsulda əməkhaqqının nisbətini aşağı olması və bir sıra digər makromeyarlar «kölgə iqtisadiyyatı»nın miqyasını əyani olaraq göstərir. Müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar və ölkəmizdə fəaliyyət göstərən aidiyyəti qurumlar tərəfindən «kölgə iqtisadiyyatı»nın həcmindən ölməsinə cəhdlər göstərilir. Nəticə tətbiq edilən metodologiyalardan asılı olaraq fərqli

kilər istehsalının həcmində kəskin düşməyə əsaslandırdığı, real istehsal dövriyyələrinin düzgün göstərilmədiyi müəyyən edilmişdi. Bu fərq çox böyük idi. Nəticədə bu ilin ikinci yarısından vergi orqanları tərəfindən həmin müəssisələrdə daimi aksiz nəzarət postları quraşdırıldı. Bu postların fəaliyyəti göstərdi ki, alkoqollu içki istehsalının həcmi 3,5 dəfə azaldılıb. Burada bir neçə məsələ var idi: aksiz vergisinin alınmaması hesabına dövlətin vergisindən ödənilməməsi, qanunsuz malların ticarət obyektlərində satılması nəticəsində cinayətkar şəxslərin yaranması və s. Bu prosesin hər həlqəsində istehsalçının öz məsuliyyəti, satıcının öz vergi məsuliyyəti var idi. Görülən tədbirlərlə bütün bunların qarşısı alındı».

M.Cabbarov Vergilər Nazirliyinin bu istiqamətdəki fəaliyyətini aidiyyəti dövlət qurumları ilə əlaqələndirməyə çalışdığını da söyləyib. Nazir alkoqollu içkilərlə bağlı iqtisadiyyat, Kənd Təsərrüfatı nazirlikləri, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi ilə yaxından əməkdaşlıq edildiyini, sahibkarlarla görüşlərin təşkil olunduğunu bildirib: «Gələcəkdə yalnız nəzarət tədbirləri deyil, sistemli tədbirlərin də həyata keçirilməsi istiqamətində addımlar atılır. Dünyada sınıqlı və özünü sübut etmiş texnologiyalarla - təqib və izləmə sistemləri vasitəsilə aksizsiz malların istehsalından və ya idxaldan son istehlakçıya qədər

Biznes mühitinin yaxşılaşdırılması hər bir dövlət üçün vacibdir. Ona görə də biz apelyasiya şikayətlərinə baxılmasını fəaliyyətini xüsusi nəzarətdə saxlayırıq».

Vergilər naziri qeyd edib ki, yeni vergi mədəniyyətindən, «kölgədən çıxışı»dan danışırkən, heç kim bu yolun birtərəfli olduğunu düşünməməlidir: «Dövlətin hər zaman güzəştə gedəcəyini düşünmək düzgün deyil. Dövlət vəziyyətinin sabitləşməsi və sivilləşməsi istiqamətində daim öz işini görməlidir. Vergi inzibatchısı vergi ödənişini təmin etməli, dövlət orqanları fəaliyyətini dövlətin mənafehinə uyğun qurmalı, vergi ödəyicisi də fəaliyyətini qanunlar çərçivəsində aparmalı və haqqını tələb etməlidir».

Rəqəmsal iqtisadiyyatın inkişaf etdirilməsinin vacibliyinə də toxunan nazir qeyd edib ki, əsas məqsəd nağdsız hesablaşmalar sistemini gücləndirməkdir. Ölkə Prezidentinin rəqəmsal ticarətinin coğrafiyasının genişləndirilməsi ilə bağlı çox önəmli bir sənəd imzaladığını bildirdən M.Cabbarov bunun «kölgə iqtisadiyyatı» ilə mübarizəyə hesablanmış əhəmiyyətli addım olduğunu vurğulayıb. Nağdsız ödənişlərin stimullaşdırılması üçün dövlət tərəfindən təşviqin verilməsi barədə danışan nazir vergi qanunvericiliyinə dəyişikliklərlə bağlı verilmiş təkliflər arasında belə bir mexanizmin olduğunu vurğulayıb. Belə ki, pəra-

kəndə ticarət sahəsində nağdsız ödənişlər edən vətəndaşlar üçün vergi güzəştləri nəzərdə tutulur.

Məlumat verilib ki, 2019-cu ildən başlayaraq onlayn nəzarət-kassa aparatları tətbiq ediləcək. Bu yenilik nəticəsində pərakəndə ticarət və xidmət sektorunda baş verən istənilən ödənişin həmin anda onlayn sistemdə əks etdirilməsi və yüklənməsi aparılacaq ki, bu da nəticə etibarilə hər hansı pozuntuların, dövriyyələrin gizlədilməsi kimi halları mümkünsüz edəcək. Bu, həm də vətəndaşların hüquqlarının qorunmasına, büdcə vəsaitlərinin ödənişinin təmin edilməsinə yönəlmiş bir addımdır.

Vergi Məcəlləsinə təklif edilmiş dəyişikliklər barədə geniş məlumat verən M.Cabbarov vergi qanunvericiliyində edilməsi gözlənilən dəyişikliklərin əsas istiqamətlərini aşağıdakı kimi sıralayıb: 1) Sahibkarlığın dəstəklənməsi; 2) Vergidən yayınmanın və «kölgə iqtisadiyyatı»nın miqyasının azaldılması; 3) Vergitutma bazasının genişləndirilməsi; 4) Vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsi, vergi orqanı əməkdaşları ilə vergi ödəyiciləri ilə ünsiyyətin minimuma endirilməsi, elektronlaşdırma səviyyəsinin artırılması; 5) Mövcud və yeni veriləcək vergi güzəştlərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi.

Ən əhəmiyyətli yenilik kimi qeyri-neft və özal sektorda çalışan vətəndaşların əməkhaqlarından tutulan vergilərin mövcud faiz dərəcələrinin azaldılmasını qeyd edən nazir vurğulayıb ki, təqdim olunan layihədə bir neçə əsas dəyişiklik nəzərdə tutulur. Onlardan biri vergiyə cəlb olunan məbləğin həcmində dəyişdirilməsi ilə bağlıdır. Aylıq əməkhaqqı 8000 manata qədər olan vətəndaşlar üçün gəlir vergisi üzrə 100 faizlik güzəşt, 8000-dən yuxarı olan məbləğdə fiziki şəxslərin gəlir vergisinin 14 faiz həcmində müəyyənölükdürülməsi təklif edilir. Dövlət bu məsələdə çox böyük güzəştə gedir. Faktiki olaraq, qeyri-neft sektorunun inkişafı və ona dəstək üçün ödənilən illər ərzində edilən güzəştlərə əlavə olaraq belə bir vacib addım da atılması nəzərdə tutulur.

Vergilər naziri bildirib ki, əməkhaqqı ilə bağlı olan iki ödəniş növü var: fiziki şəxslərin gəlir vergisi və sosial sığorta ödənişləri. Bu ödənişlərin vahid inzibatchılığının həyata keçirilməsi təklif edilir. Bu da öz növbəsində işgütlərnlər üçün həmin prosesin xeyli sadələşdirilməsi deməkdir. Dövlət bu islahata getməklə öz gəlirlərinin müəyyən hissəsini itirir. Lakin bu islahatın həyata keçirilməsi ilə «kölgə iqtisadiyyatı»nın həcmində azalması, qeyri-rəsmi məşğulluğun aradan qaldırılması, iqtisadi fəallığın xüsusi qeyri-neft sektorunun özəl bölməsində daha da canlanması və sürətləndirilməsi, vətəndaşların hüquqlarının daha dolğun şəkildə təmin edilməsi gözlənilir: «Bu, çox əhəmiyyətli, köklü bir dəyişiklikdir və faktiki olaraq qeyri-neft, qeyri-dövlət sektorunda çalışan hər bir işçini əhatə edəcək. İqtisadi cəlbədiçiliyini təmin etmək məqsədilə bu güzəştin uzunmüddətli tətbiq edilməsi nəzərdə tutulur.

Davami 3-cü səhifədə

Vergi siyasəti iqtisadiyyatın dəyişən tələblərinə, onun artan gücünə adekvat olaraq təkmilləşdirilir

Əvvəli 2-ci səhifədə

Hazırda verilmiş təkliflərə görə, güzəştin 7 il müddətinə tətbiqi planlaşdırılır. Əslində, bu, dövlət başçısı tərəfindən bu sahədə çalışan vətəndaşlara və iş adamlarına çox böyük güzəstdir. Belə bir ciddi güzəştin təqdim edilməsi ən yüksək siyasi səviyyədə qərar tələb edən bir layihədir. Məhz buna görə də inanırıq ki, Azərbaycan sahibkarları və vətəndaşları bu güzəştə düzgün qiymətləndirərək, dövlətin təklifinə adekvat olaraq vergidən yayınmamaq, qeyri-rəsmi məşğulluğu aradan qaldırmaq, işləyən vətəndaşın hüququnu təmin etmək, ödənilən əmək haqqını olduğu kimi göstərmək kimi addımlarla cavab verəcəklər».

Nazir vergi qanunvericiliyində mühüm dəyişikliklərdən biri kimi, gələn ildən Bakıda fəaliyyət göstərən sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri üçün bu verginin dərəcəsinin aşağı salınmasına dair təklifi də diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, sadələşdirilmiş vergi haqqında danışıqda iki məqam qeyd edilməlidir. Birincisi və ən əsası sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri olan kiçik sahibkarlardır. Bu, illik dövriyyəsi 200 min manatı aşmayan çox sayda vergi ödəyicisini əhatə edir. Həmin kateqoriya üçün əhəmiyyətli vergi güzəştə tətbiq edilməsi - vergi dərəcəsinin 4 faizdən 2 faizə qədər endirilməsi təklif edilib. Faktiki olaraq, belə vergi ödəyiciləri üçün vergi yükü iki dəfə azaldılmış olur. İkinci kateqoriya sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri bir sıra fəaliyyət növlərini əhatə edir. Bunlar topdantsət fəaliyyəti ilə məşğul olan, tikinti sektorunda fəaliyyət göstərən və digər sahibkarlıq subyektləridir. Dövlət belə kateqoriya sahibkarlara da müxtəlif iqtisadi və fiskal səbəblərə görə sadələşdirilmiş vergi ödəyiciləri ola bilmək üçün seçim imkanı verir. Bu sahədə müəyyən mənfəi hallar müşahidə edilirdi. Bir sıra hallarda kiçik biznes nümayəndəsi olmayan, yəni dövriyyələri 200 min

manatı aşan bəzi vergi ödəyiciləri dövlətin tətbiq etdiyi güzəştlər sistemindən, əsas biznesə başlama üsullarından sui-istifadə edərək dövrü-yönlərini azaltmaq, bizneslərini məqsədlə şəkildə bir neçə yerə parçalayaraq qeydiyyatdan keçirməklə bu güzəştlərə vergidən yayınma vasitəsi kimi baxırdılar. Bundan ən çox əziyyət çəkən məhz kiçik sahibkarlar idi. Çünki orta və iri sahibkarlardan fərqli olaraq, kiçik sahibkarların xərclərinin strukturunu fərqlidir, gəliri azdır. Kiçik sahibkar öz dükanında satacağı mali və məhsulu böyük həcmdə ala bilmir. Deməli, müvafiq olaraq məhsulu daha yüksək qiymətə almış olur. Nəqliyyat xərcləri daha çoxdur və nəticədə aldığı mali daha yüksək qiymətə satmağa məcburdur. Beləliklə, kiçik sahibkar rəqabətə davam gətirməyə çətinlik çəkir. Dövlət bütün bunları nəzərə alaraq, onun vergi güzəştə yolu ilə dəstəklənməsinə qərar verir.

Lakin baş verən sui-istifadə halları göstərir ki, onlar üçün nəzərdə tutulmadığı halda, kiçik sahibkar olmayan bir çoxları da bu güzəştlərdən faydalanırlar. Təbii ki, bu hal yolverilməzdir, bərabər və ədalətli vergitutma prinsiplərini pozan bir vəziyyətdir. Məhz bu səbəbdən, dəyişikliklər paketində sadələşdirilmiş vergi fəaliyyətlərinə də yenidən nəzər salınıb və bu sahə üzrə fəaliyyət növlərinin siyahısı müəyyənləşdirilib.

Vergilər naziri bildirib ki, dövlət kiçik sahibkarlığın dəstəklənməsində maraqlıdır. Bu siyasət davam etdirilir. Dövlət başçısı tərəfindən Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi yaradılıb və bir sıra təşviqədi mexanizmlər formalaşdırılıb.

M.Cabbarov kənd təsərrüfatı sahəsinə verilən vergi güzəştinin müddətində daha 5 il müddətinə uzadılmasının təklif edildiyini də bildirib. Bu zaman vergi güzəştləri ilə bağlı məsələlər toxunan nazir qeyd edib ki, bir çox hallarda bu və ya digər sahəyə, yaxud fəaliyyət növünə verilən güzəşt sahibkarlar tərəfindən vergi uçotuna zərurət olmaması ki-

mi başa düşülür. Bəzi sahibkarlar hesab edir ki, vergi güzəştə varsa, uçot aparılmamalı, qanunvericiliyin digər tələblərinə əməl edilməməlidir. Bu isə sonnda mənfəi halların yaranmasına gətirib çıxarır. Məsələn, kənd təsərrüfatı istehsalçısına dövlət tərəfindən güzəşt təqdim edilir. Lakin kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı ilə məşğul olan (o cümlədən sənaye üsulu ilə) ödəyici işçi ilə əmək müqaviləsi bağlamadığı və ya onun uçotunu aparmadığı halda pozuntu baş verir. Yaxud o, istehsal həcminin və satışının uçotunu aparmayaraq müvafiq ticarət şəbəkəsinin vergidən yayınması üçün şərait yaratmış olur. Bu səbəbdən həm inzibətçilikdə, həm qanunvericilikdə, həm də ictimai gücə belə bir yanaşmanı formalaşdırmaqlıq ki, dövlət bu güzəştləri üçüncü şəxslərin vergidən yayınması üçün təqdim etmir. Güzəşt konkret sahədə çalışan sahibkarların fəaliyyətinin dövlət tərəfindən dəstəklənməsi məqsədi daşıyır.

Nazir həmçinin bildirib ki, vergi qanunvericiliyinə dəyişikliklər paketi təsdiq edildikdən sonra Vergilər Nazirliyinin saytında və kütləvi informasiya vasitələrində ciddi kommunikasiya proqramı həyata keçiriləcək. Hazırda qanunvericilik layihəsi Milli Məclisdədir və aidiyyəti komitələrdə müzakirə olunur. Dəyişikliklər paketi hazırlanarkən onun ayrı-ayrı müddələrinin biznes subyektləri, sahibkarlıq assosiasiyaları və bu sahədə fəaliyyət göstərən ictimai təşkilatlarla birlikdə müzakirəsi aparılıb.

M.Cabbarov vergi orqanları tərəfindən qanunlar çərçivəsində fəaliyyət göstərən ödəyicilərin daim dəstəklənməsinə, səhvə yol verən vergi ödəyicilərinə nəqşaların aradan qaldırılması üçün kömək göstəriləcəyini diqqətə çatdırıb. Əlavə edib ki, nazirlik vergi öhdəliklərində şüurlu şəkildə yayınan vergi ödəyicilərinə münasibətdə dövlətin və qanunun verdiyi bütün hüquq və səlahiyyətlərdən istifadə etməklə, adekvat addımlar atacaq.

Parlamentdə qanun layihələri müzakirə edilib

Noyabrın 20-də Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin iclası keçirilib. Komitə sədri Ziyad Səmədzadə iclasın gündəliyi barədə məlumat verərək bildirib ki, gündəliyə Vergi Məcəlləsində, «Büdcə sistemi haqqında», «Dövlət borcu haqqında», «Sığorta fəaliyyəti haqqında» və «Avtomobil nəqliyyatı haqqında» qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihələri daxildir. Vergi Məcəlləsində ediləcək dəyişikliklərdən danışıq Ziyad Səmədzadə bildirib ki, dəyişikliklərin əsas xəttini ölkə iqtisadiyyatında şəffaflığın gücləndirilməsi, korrupsiyaya qarşı mübarizə təşkil edir və bütün bunlar dövlət büdcəsinin stabil artmasını təmin edəcək.

Iclasta iştirak edən vergilər naziri Mikayıl Cabbarov Vergi Məcəlləsində dəyişikliklərin əsas istiqaməti və mahiyyəti barədə ətraflı məlumat verərək qeyd edib ki, dəyişikliklər beş əsas istiqaməti əhatə edir. Bunlara sahibkarlığın inkişafının dəstəklənməsi, «kölgə iqtisadiyyatının» azaldılması və iqtisadiyyatın şəffaflaşdırılması, vergitutma bazasının gücləndirilməsi, vergi güzəştlərinin tətbiqi ilə iqtisadi sənayenin yüksəldilməsi və vergi inzibətçiliğinin təkmilləşdirilməsi daxildir.

Vergi qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsinin nəzərdə tutulduğunu deyəndə vergilər naziri bildirib ki, görülən işlər əhalinin sosial müdafiəsinin, pensiya təminatının, eləcə də pensiya sis-

teminin maliyyə dayanıqlığının gücləndirilməsinə yönəlib. Dəyişikliklər, həmçinin, əhalinin kreditə çıxış imkanlarının genişləndirilməsinə xidmət edəcək. Nazir atılacaq addımların fayda və rəqəyinə və şəffaflığın artırılması sayəsində vergitutma bazasının genişlənməsinə ümidvar olduğunu söyləyib.

Nəzərə çatdırıb ki, ölkədə dövlət orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında ünsiyyətin minimuma endirilməsi planlaşdırılır və bir sıra dəyişikliklər vergi orqanlarının bu sahədə səlahiyyətləri, nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlıdır. Vurğulanıb ki, digər dövlət orqanları ilə elektron məlumat mübadiləsinin genişləndirilməsi, dəyişikliklər vasitəsilə ölkədə iqtisadi sənayenin artırılması, sui-istifadə hallarının azaldılması nəzərdə tutulur. Biznes mühitinin təkmilləşdirilməsi də diqqət mərkəzindədir. Sadələşdirilmiş vergi ödəyicilərinin sayı 2013-cü ildən bu günə qədər 1,5 dəfə artıb və onların vergi ödəyicilərinin aktiv sayında payı 56 faizə yaxındır.

Dəyişikliklərə görə, pərakəndə ticarət və nağdsız ödənişlər üzrə pos-terminallar vasitəsilə müddətli vergi güzəştlərinin verilməsi təklif edilir. Həmçinin lisenziya tələb edən fəaliyyət növü ilə məşğul olan, zərərlik məhsullarının, topdantsət ticarət fəaliyyəti həyata keçirən və bu kimi digər şəxslərin gəlir və xərclərinin uçotunun aparılması üçün dəyişikliklər təklif olunur.

Milli Məclisdə ictimai müzakirə keçirilib

Milli Məclisdə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi dair ictimai müzakirə keçirilib. Əsas məqsədi kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin inkişafı sahəsində görülə biləcək işlərlə bağlı təkliflərin verilməsindən ibarət olan müzakirədə millət vəkiliəri, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin, Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının, vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri, ekspertlər iştirak ediblər.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sahibkarlıq və sənaye ko-

mitəsinin sədri Ziyad Səmədzadə bildirib ki, bu gün iqtisadi sistemin aparıcı qüvvəsi kiçik və orta sahibkarlıqdır. Bu gün Azərbaycanın özəl sektorunun payına ümumi daxili məhsulun 80 faizi düşür. Xalq təsərrüfatında, iqtisadiyyat və xidmət sahəsində görülə biləcək işlərlə bağlı təkliflərin verilməsindən ibarət olan müzakirədə millət vəkiliəri, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin, Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının, vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri, ekspertlər iştirak ediblər.

Bu müddət ərzində kifayət qədər qanunvericilik bazası formalaşmış, lakin müasir mərhələdə kiçik və orta sahibkarlığın inkişaf imkanlarını daha səmərəli istifadə etmək üçün yeni qanun layihəsinə ehtiyac var. Bununla yanaşı, heç şübhəsiz,

Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına təkan verəcək.

İqtisadiyyat nazirinin müavini Şirzad Abdullayev, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov, Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının sədri, Milli Məclisin deputatı Azay Quliyev və digər iştirakçılar kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı istiqamətində aparılan geniş qanunvericilik işlətlərindən danışıblar. Sonra deputatlar, vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələri, ekspertlər öz fikirlərini təkliflərini səsləndiriblər.

Rəqəmsal bankçılıq nağdsız ödənişləri stimullaşdırır

Hədəf nağd ödənişlərin payını əsaslı şəkildə azaltmaqdır

Noyabrın 15-də Mərkəzi Bank, Azərbaycan Banklar Assosiasiyası, Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası, İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə «Nağdsız iqtisadiyyat: ənənəvi bankçılıqdan rəqəmsal bankçılığa keçid» adlı III Beynəlxalq Bankçılıq Forumu keçirilib. Beynəlxalq və yerli iqtisadi təşkilatların, dövlət və özəl sektorun, bank və maliyyə qurumlarının nümayəndələrinin iştirak etdiyi tədbirdə nağdsız iqtisadiyyat quruculuğu sahəsində həyata keçirilən layihələr, maliyyə xidmətlərinin rəqəmsallaşması, xarici ölkələrlə əməkdaşlıq və perspektiv inkişaf planları barədə çıxışlar və müzakirələr aparılıb.

Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin sədrinin birinci müavini Alim Quliyev çıxışında bildirib ki, Azərbaycan hökuməti müasir çağırışların tələblinə uyğun olaraq, uzunmüddətli iqtisadi inkişafın başlıca hədəfi kimi rəqəmsal texnologiyaları dövlət idarəetməsinin, biznesin transformasiyasının başlıca elementinə çevirməyi müəyyənləşdirib. Rəqəmsal iqtisadiyyat quruculuğuna mühüm siyasi dəstək olan «2018-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı»nın strateji məqsədi iqtisadi dövriyyələri bank sektoruna cəlb etməklə maliyyə sektorunun kreditləşmə və investisiya imkanlarının artırılması və bununla da əhali və biznesin ucuz maliyyə resursları əldə etməklə imkanlarının genişləndirilməsidir: «Proqramda dörd mühüm istiqamət üzrə 60 tədbirin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulub. Bizim proqnozlara görə, proqramda nəzərdə tutulan tədbirlərin icrası nəticəsində yaxın 3 il ərzində nağdsız ödənişlərin həcmi hər il təxminən 17% azalacaq və illik həcmi təqribən 17 milyard manat artacaq. Nəticədə, bütövlükdə iqtisadi dövriyyələrdə nağd ödənişlərin payı 74%-dən 40%-ə qədər azalacaq. Ölkədə nağdsız iqtisadiyyatın genişləndirilməklə «kölgə iqtisadiyyatı»nı zəiflədəcək və rəqəmsal bankçılığın inkişafına təkan verəcəkdir. Rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi iqtisadiyyatda monetar və

fiskal nəzarətin güclənməsinə imkan verməklə makroiqtisadi siyasətin effektivliyini də artıracaqdır».

İllik pul kütləsinin 74%-i nağd dövriyyədə cəmləşib

Azərbaycan Banklar Assosiasiyasının sədri Zakir Nuriyev bildirib ki, hazırda bank sistemində nağdsız ödəmələrin tam təmin edilməsi üçün bütün lazımi infrastruktur mövcuddur. Ölkədə fəaliyyət göstərən 30 bankdan 24-ü internet bankçılığı, 25-i isə mobil bankçılıq tətbiq edir. Dövriyyədə olan bank kartlarının sayı 6 milyon 300 min ədədi ötürüb, POS-terminallarının sayı isə 66 minə çatıb. Digər bank xidmətləri və maliyyə çeşidləri də genişlənməkdədir. İnfrastrukturun yaradılması ödəniş sistemlərinin inkişafına əhəmiyyətli töhfə verir. Əgər 2010-cu ildə banklararası ödəniş sistemləri ilə aparılan əməliyyatların dəyəri 85 milyard manat idisə, 2017-ci ildə bu rəqəm 210 milyard manat olub, 2018-ci ildə isə 255 milyard manata çatacağı gözlənilir. Hazırda Azərbaycan bankları beynəlxalq bank bazarında ən müasir xidmət alətlərini tətbiq etməyə hazırlaşır. Bank sektorunda maliyyə texnologiyalarının tətbiqi yaxın 2 il ərzində 2 dəfədən çox artacaq.

Z.Nuriyev qeyd edib ki, aparılan təşviqədi tədbirlərə baxmayaraq, həm istehlakçılar, həm də biznes subyektləri nağdsız dövriyyəni artırmağa ehtiyac duyurlar.

Bu səbəbdən də 185 milyard manatdan artıq illik pul kütləsinin 74%-ni nağd dövriyyə təşkil edir. Təkcə biznes subyektləri arasında aparılan əməliyyatların 85%-i nağd formada həyata keçirilir. Əgər həmin dövriyyənin böyük bir hissəsi nağdsız formada aparılırsa, bu prosesdə əsas iştirakçılardan olan bankların da pul bazası artar, daha çox həcmdə və daha aşağı faizlə kredit vermək mümkün olar.

Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası e-ödənişlərlə bağlı layihə hazırlayır

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının sədr əvəzi İbrahim Alişov qeyd edib ki, təmsil etdiyi qurum banklarla birgə rəqəmsal ödəniş xidmətlərinin genişləndirilməsi istiqamətində işlər aparır. Bu ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycan banklarında cari hesablar üzrə aparılmış əməliyyatların 25%-i elektron ödənişlər vasitəsilə həyata keçirilib. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 3,3

birgə yeni eko-ödəniş sistemlərinin tətbiqinə dair layihə hazırlayaraq hökumətə təqdim edib.

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin icraçı direktoru Vüsal Qasımlı bildirib ki, nağdsız ödənişlər e-hökumət, e-ticarət və e-bankçılığın inkişafına töhfə verməklə biznes mühitinin yaxşılaşmasına və iqtisadiyyatın əsas hədəfi olan səmərəliliyin artmasına imkan yaradır. Dünyanın 100 nağdsız şəhəri siyahısına salınan Bakı tam nağdsız dövriyyəyə keçərsə, təxmin edilən ümumi gəlir 1,9 milyard ABŞ dolları, o cümlədən istehlakçının gəliri 0,1 milyard dollar, biznes gəlirləri 1,4 milyard dollar, hökumətin gəlirləri 0,4 milyard dollar artar. Bu proses nəticəsində 15 il ərzində məşğulluq da 3,5% arta bilər.

Qadağaları deyil, stimulları tətbiq etmək lazımdır

Milli Elmlər Akademiyasının İqtisadiyyat İnstitutunun direktoru Nazim Müzəffərliyin sözlərinə görə, nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi üçün dəfələrlə cəhd edilərsə də, bir sıra səbəblər üzündən hələ də uğurlu nəticələr əldə olunmayıb. Dövlət və biznes bu layihənin geniş tətbiqində maraqlı tərəf kimi çıxış etsə də, müxtəlif qüvvələr nağdsız iqtisadiyyat quruculuğuna mane olur. Çünki bir sıra sektorlarda düzgün işləməyən, rüsvət alan, rüsvət verən şəxslər, vergidən yayınan sahibkarlar, uçot və mühasibəti düzgün qurmayan müəssisələr nağdsız ödənişlərin

caq beynəlxalq stimullara, təşviqlərə ölkəmizdə üstünlük verilməməsindən narahatlığını ifadə edib. Bildirib ki, rəqəmsal iqtisadiyyat quruculuğu yolunda qadağalar deyil, stimullaşdırıcı addımlar, güzəşt və motivasiyalar əsas yer tutmalıdır. Bəzi Avropa ölkələrində nağdsız ödənişlər aparın bütün subyektlərə edilən güzəştlərin Azərbaycanada tətbiqinə geniş yer verilməlidir.

«Mastercard» şirkətinin Azərbaycan üzrə meneceri Ördəm Çakar isə bildirib ki, «Nağdsız Azərbaycan»la yanaşı, «Priceless Special» platformasının genişləndirilməsi də nəzərdə tutulur. Şirkət ölkəmizdə «ApplePay» və «SamsungPay» kimi ödəniş platformalarının yaradılması üzrə işlər aparır.

Biznesdə «Ağıllı müqavilə»lər...

Mərkəzi Bankın baş informasiya inzibətçisi Fərid Osmanov qeyd edib ki, Azərbaycanın bank sistemində qlobal rəqəmsal üzrə hazırda dünyada tətbiq olunan ən innovativ modellərin gətirilməsi diqqət mərkəzindədir. Bu modellərdən birinin - rəqəmsal identifikasiya sisteminin xüsusi komponenti olan «Ağıllı müqavilə»lərin («Smart Contract») aktiv istifadəsi nəzərdə tutulur. Həmin model müxtəlif idarə, müəssisə və təşkilatlarda, o cümlədən kredit təşkilatlarında bir-birindən fərqlənən biznes proseslərinin optimallaşdırılmasını, səmərəliliyi, effektivliyi təmin edir. «Ağıllı müqavilə»lər biznes prose-

«Nağdsız ödənişlər e-hökumət, e-ticarət və e-bankçılığın inkişafına töhfə verməklə biznes mühitinin yaxşılaşmasına və iqtisadiyyatın əsas hədəfi olan səmərəliliyin artmasına imkan yaradır»

genişləndirilməsində maraqlı deyil. N.Müzəffərli nağdsız ödənişlərlə bağlı dünyada qəbul olunan qadağaların əksəriyyətinin Azərbaycanda da tətbiq edildiyini, an-

si üzrə əməliyyatların aparılmasına süni intellekt əsasında dəstək verir.

F.Osmanov blokçeyn texnologiyalarının tətbiqindən danışıaraq, dünyada bankların 80%-dən çoxu-

Vergi ödəyicisinin sualı var...

Samira Musayeva

Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti departamentinin baş direktoru vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Notarius tərəfindən tutulan vergi

Yaşayış və ya torpaq sahələrinin təqdim edilməsi zamanı alqı-satqı müqaviləsini təsdiq edən notarius tərəfindən ödəmə mənbəyində vergi kimdən tutulur?

Vergi Məcəlləsinin 150.1.9-cu maddəsinin müddəalarına əsasən, fiziki şəxslər tərəfindən yaşayış və ya torpaq sahələrinin təqdim olunması zamanı alqı-satqı müqavilələrinin təsdiq edən notarius tərəfindən Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş ümumi qaydada ödəmə mənbəyində sadələşdirilmiş vergi hesablanır və hesablanmış vergi məbləğləri satıcıdan tutularaq dövlət büdcəsinə ödənilir.

Bununla yanaşı, yaşayış və ya torpaq sahələrinin təqdim edilməsi zamanı notarius tərəfindən sadələşdirilmiş verginin hesablanması qaydası Vergi Məcəlləsinin 220.8-ci maddəsi ilə müəyyən edilir. Belə ki, Vergi Məcəlləsinin 220.8-ci maddəsinin müddəalarına əsasən, yaşayış və ya torpaq sahələrinin təqdim edilməsi zamanı notarius tərəfindən sadələşdirilmiş vergi təqdim edilən yaşayış sahəsinin hər kvadratmetri üçün 15 manat, Vergi Məcəlləsinin 206.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş torpaq sahələrinin isə hər kvadratmetri üçün 0,5 manat məbləğinə, yaşayış və ya torpaq sahəsinin yerləşdiyi ərazidən asılı olaraq, Məcəllənin 220.8-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş əmsallar tətbiq olunmaqla hesablanır.

Eyni zamanda, kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar üzrə sadələşdirilmiş vergi Vergi Məcəlləsinin 206.1.1-ci maddəsinə uyğun olaraq hesab-

lanmış torpaq vergisinin 2 misli məbləğində hesablanır. Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlara görə sadələşdirilmiş vergi hesablanarkən Məcəllənin 220.8-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş torpaq sahəsinin yerləşdiyi ərazi üzrə zona əmsalları tətbiq olunmur.

Bunlarla yanaşı, bina və torpaq sahəsi Bakı şəhəri, habelə onun qəsəbə və kəndlərində yerləşdikdə, Vergi Məcəlləsinin 220.8-ci maddəsi ilə müəyyən olunmuş sadələşdirilmiş vergi məbləğinə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin «Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 220.8.1-ci maddəsinə uyğun olaraq sadələşdirilmiş verginin məqsədləri üçün Bakı şəhəri, habelə onun qəsəbə və kəndləri üzrə zonaların sərhədləri»nin təsdiq edilməsi haqqında» 30 dekabr 2015-ci il tarixli 412 nömrəli Qərarı ilə müəyyən edilmiş zonalardan asılı olaraq həmin maddədə göstərilmiş əmsallar tətbiq edilir.

Qeyd olunanlara əsasən:

Yaşayış və ya torpaq sahələrinin təqdim edilməsi zamanı alqı-satqı müqaviləsini təsdiq edən notarius tərəfindən ödəmə mənbəyində sadələşdirilmiş vergi yaşayış və ya torpaq sahələrini alan şəxslərdən deyil, həmin sahələri təqdim edən şəxslərdən tutularaq dövlət büdcəsinə ödənilir.

Suallarınızı redaksiyamızın ünvanına:

AZ 1073, Bakı ş., Landau küç., 16 və ya

s.musayeva@taxes.gov.az elektron poçt ünvanına göndərə bilərsiniz

«Energetik» siyasətin görünən və görünməyən tərəfləri

İyirminci əsrin əvvəllərində ingilis tədqiqatçısı Smit Klyayn Bıçmon rəqbi oyunçularının fiziki dözümlülüyünü artırmaq məqsədilə onlara energetik içki verir. Nəticə gözlənilməyən dərəcədə ağır olur: bütün komanda heyəti zəhərlənərək yarışdan çıxarılır. Ötən əsrin altmışıncı illərində yaponlar da Bıçmonun əməllərinə sadıq qalaraq öz energetik içkilərini yaradıblar və bu içkilər 1987-ci ildə Avropa, 1997-ci ildə isə Amerika bazarına daxil olub.

Bu sahədə maarifləndirmə vacib şərtdir

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Keyfiyyət nəzarət departamentinin müdiri Xalid Bayramlı bildirir ki, energetik içkilərlə mübarizəyə, ilk növbədə, maarifləndirmədən başlamaq lazımdır: «İnsan orqanizminin gündəlik kofein norması 400 milligramdır. Əgər bu normaya bir qram belə əlavə olunursa, toksiki effekt əmələ gəlir. Nəticədə ürək-damar, qaraciyər-böyrək pozuntuları, əsəb sarsıntıları, depressiv hallar yaranır. Energetik içkilər reseptsiya satılan yeganə psixoaktiv dərmandır. Belə içkilər bizə enerji vermir, təhlükəyə qarşı süni adrenalın hormonu yaradır. Yalnız oydandırma metodu ilə, əslində, öz enerjimizi uyğunsuz şəkildə istifadəmizə şərait yaradır. Təhlükə ilə qarşı-qarşıya olanda insan hansı hissləri keçirirsə, energetik içkidən sonra da bədən eynilə o hissləri yaşayır».

X.Bayramlı qeyd edib ki, Avropa Birliyi 2002-ci ildən başlayaraq energetik içkilərin risk qiymətləndirməsi ilə bağlı tədbirlər həyata keçirir: «Artıq dünya üzrə bir çox ölkələrdə 18 yaşadək yeniyetmə gənclərə, əhəlinin həssas qrupu sayılan hamilə qadınlara, uşaqlara və xəstə insanlara bu içkinin satışı qadağandır. Energetik içki qəbulu idmançıların da orqanizminə ciddi ziyan vurur. Məşq zamanı ürəyin ritmi yüksək olduğundan, bu içkinin qəbulu ritmi daha da artırır, qəfil ürək tutmasına və infarkta səbəb ola bilər. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının bu məhsulla bağlı hesabında deyilir ki, energetik içkilərin tərkibindəki kofeinin tərkibi dəqiqləşdirilməlidir.

Bizim yanaşmamız odur ki, bütün enerji içkilərinin üzərində etiketlənmə düzğünü aparılmalı, tərkibi dəqiq şəkildə yazılmalıdır. Uşaq proqramları olan televiziya kanallarında belə içkilərin reklamı qadağan edilməlidir. Məktəblərdə, ali təhsil ocaqlarında, həmçinin onların yerləşdiyi əraziyə yaxın yerlərdə satışına icazə verilməməlidir. Biz yalnız sağlam qidalardan istifadə etməklə, enerjimizi təbii yolla yüksəltməliyik. Düzgün iş rejimi, normal yuxu, sağlam qida və idman insan orqanizmi üçün əsl enerji mənbəyi olmalıdır».

illərdə Azərbaycanda gənclər, yeniyetmələr, hətta uşaqlar arasında geniş yayılıb. Norveç, Finlandiya kimi ölkələrdə artıq onların satışı qadağandır, bir çox ölkələrdə isə belə içkilər «18+» məhsulları sırasına daxil edilib. Millət vəkili bildirib ki, bununla bağlı qanunvericilikdə müvafiq dəyişikliklər edilməlidir: «Birinci, onlara aksiz vergiləri tətbiq olunmalıdır ki, ölçətlilik müvafiq dəyişikliklər edilməlidir: «18+» işarəsi yazılmalı və 18 yaşına çatmayan uşaqlara satılması qadağan olunsun; yalnız lisenziya ilə müvafiq mağazalarda satılmalı; reklamına qadağa qoyulsun; məktəblərdə, ümumiyyətlə, təhsil müəssisələrinin yaxınlığındakı mağazalarda satışının qarşısı alınsın».

Həkimlər də həyəcan təbili çalır

Həkim-qastroenteroloq Tərlan Qasimovun sözlərinə görə, energetik içkinin gənc orqanizmə vurduğu zərər son dərəcə böyükdür: «Dünya alimlərinin apardıqları araşdırmalar sübuta yetirib ki, əsas təhlükə yeniyetmələr arasında bu içkiyə tez alışqanlıq və sonrakı dövrdə ona aludəçiliklə bağlıdır. Alkoqol və narkotik qəbulundan heç nə ilə fərqlənməyən bu aludəçilik əsəb sisteminin pozulması nəticəsində depressiya, özündənnarazılıq, hər şeydən qıvcıqlanma, emosiyalar üzərində nəzarətin itirilməsi kimi mənfi hallara səbəb olur. Bütün bunlar nəticəsində narkoloji dispanserdə uçota götürülən gənclərin gələcək həyatında müəyyən mənada çətinliklər və problemlər olur. Tərkibində taurin olan içkidən istifadə edənlər orqanizmin günlük norma enerjisini 100 dəfədən çox tükətdiklərinin fərqi olmur. Taurinlə birlikdə içkinin tərkibində olan digər zərərli maddələr isə qarın boşluğunda

dağandır. Energetik içki qəbulu idmançıların da orqanizminə ciddi ziyan vurur. Məşq zamanı ürəyin ritmi yüksək olduğundan, bu içkinin qəbulu ritmi daha da artırır, qəfil ürək tutmasına və infarkta səbəb ola bilər. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının bu məhsulla bağlı hesabında deyilir ki, energetik içkilərin tərkibindəki kofeinin tərkibi dəqiqləşdirilməlidir.

Həkimlər də həyəcan təbili çalır

Həkim-qastroenteroloq Tərlan Qasimovun sözlərinə görə, energetik içkinin gənc orqanizmə vurduğu zərər son dərəcə böyükdür: «Dünya alimlərinin apardıqları araşdırmalar sübuta yetirib ki, əsas təhlükə yeniyetmələr arasında bu içkiyə tez alışqanlıq və sonrakı dövrdə ona aludəçiliklə bağlıdır. Alkoqol və narkotik qəbulundan heç nə ilə fərqlənməyən bu aludəçilik əsəb sisteminin pozulması nəticəsində depressiya, özündənnarazılıq, hər şeydən qıvcıqlanma, emosiyalar üzərində nəzarətin itirilməsi kimi mənfi hallara səbəb olur. Bütün bunlar nəticəsində narkoloji dispanserdə uçota götürülən gənclərin gələcək həyatında müəyyən mənada çətinliklər və problemlər olur. Tərkibində taurin olan içkidən istifadə edənlər orqanizmin günlük norma enerjisini 100 dəfədən çox tükətdiklərinin fərqi olmur. Taurinlə birlikdə içkinin tərkibində olan digər zərərli maddələr isə qarın boşluğunda

ağrılara, bədən temperaturunun qəfil qalxmasına, qastrit tutmalarına, aritmiyalara, ürək-damar sisteminin fəaliyyətinin pozulmasına, xora xəstəliyinin kəskinləşməsinə, yaddaş pozğunluğuna və s. kimi ağır fəsadlara səbəb olur».

Mütəxəssis rəyi

Azad İstehlakçılar İctimai Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bildirib ki, energetik içkilərin insan orqanizminə ziyanı barədə təkliz olunmuş faktlar var: «Dörd il bundan əvvəl Azərbaycanın mövcud standartlarına görə bu içki zərərli ərzaq məhsulları siyahısına daxil edilib və məktəb yaşlı uşaqlar üçün ziyanlı olması sübuta yetirilib. Dünya təcrübəsinə görə, istənilən malın, məhsulun keyfiyyətini əvvəlcə zəif orqanizmlər üzərində yoxlayırlar. Əgər bu içki enerji verir və insanı gücləndirirsə, niyə uşaqlara və hamilə qadınlara içilməsi qadağandır?»

Yeri gəlmişkən, Rusiya Səhiyyə Nazirliyi şirin qazlı içkilərə 20% aksizin müəyyən edilməsi ilə bağlı dövlət yanında ekspert qrupun təklifini dəstəkləyib. Bu təklif «Cəmiyyətin sağlamlığının möhkəmləndirilməsi» layihəsinə daxil edilib. İtaliyada da şirin qazlı içkilərə vergi tətbiq edilə bilər. Ölkənin hakim partiyalarından olan «Hərəkət» belə bir təklifi çıxış edib. Öldə olunan vəsait isə özünü işlə təmin edənlər üçün vergi güzəştləri nəticəsində büdcədə yaranan körin kompensasiyasına xərclənəcək.

Çox təəssüflər olsun ki, Azərbaycanda bu içkinin 15-dən çox növü satılır. Hətta xarici ölkə ştrix-kodu ilə burda da istehsal olunması halları məlumdur. Biz bu içkilərin reklamının qəti əleyhinəyik. Bununla bağlı həyəcan təbili çalınmalıdır».

Fəxryyə İKRAMQIZI

Vergilər Nazirliyində hesabat iclası keçirilib

Vergilər Nazirliyində Azərbaycan-Litva Hökumətlərarası Komissiyası, Azərbaycan-İsrail və Azərbaycan-Xorvatiya ilə Birgə Komissiyaları üzrə tərəfdaş ölkələrlə əməkdaşlığın səmərəli təşkili və genişləndirilməsi məqsədilə komissiyalara üzv olan və aidiyyəti dövlət qurumlarının iştirakı ilə hesabat iclası keçirilib.

İclasda hər üç ölkə üzrə iqtisadiyyat, energetika, kənd təsərrüfatı, mədəniyyət, müdafiə sənayesi, təhsil, səhiyyə, ekologiya, informasiya texnologiyaları sahələri üzrə əməkdaşlığın hazırkı durumu və inkişaf prioritetləri müzakirə edilib, tərəflər arasında qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

ƏRAZİ VERGİ ORQANLARINDA

- 5 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsinin təşəbbüsü ilə Saatlı rayonu Gənclər və İdman İdarəsinin inzibati binasında vergi ödəyiciləri ilə görüş keçirilib. Rayon ərazisində fəaliyyət göstərən 40-dək fərdi sahibkarın qatıldığı tədbirdə vergi inzibətçiliğinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində atılan addımlar, qanunvericilikdə edilmiş əlavə və dəyişikliklər, vergi ödəyicilərinin hüquq və vəzifələri barədə ətraflı məlumat verilib. Görüş iştirakçılarının elektron qaimə-fakturaların əhəmiyyətini və tətbiqi qaydaları barədə sualları cavablandırılıb.

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

2018-ci ilin yanvar-oktyabr aylarında...

- Ölkənin iqtisadi və sosial sahələrinin inkişafı üçün bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitala **11482,7 milyon** manat və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 11,3% az vəsait yönəldilib, sərf edilmiş vəsaitin 69,3%-ni bilavasitə fikinti-quraşdırma işlərinin dəyəri təşkil edib.
- Pərakəndə ticarət şəbəkəsində satılmış məhsulların dəyəri əvvəlki ilin eyni dövrünün səviyyəsini müqayisəli qiymətlərlə 2,6% üstələyərək **29,5 milyard** manata bərabər olub.
- Ticarət şəbəkəsində bir ölkə sakini orta hesabla hər ay **150,6** manatlıq ərzaq məhsulları, içkilər və fütün məmulatları, **149,8** manatlıq qeyri-ərzaq məhsulları alıb.
- Neft sektorunda **28 milyard 63,2 milyon** manat dəyərində məhsul istehsal olunub, sənayenin neft sektorunda məhsul istehsalı əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 0,2% artıb, istehsal olunmuş əlavə dəyər isə 0,3% çoxalıb.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə yolları müzakirə edilib

Avropa Şurası və Avropa İttifaqının təşkilatlığı ilə Albaniyanın Tirana şəhərində «Korrupsiyaya qarşı mübarizə, yaxşı idarəçiliyin təşviqi və qeyri-qanuni yolla əldə edilmiş pul vəsaitlərinin leqallaşdırılmasına qarşı mübarizə» layihəsi çərçivəsində «Benefisiar mülkiyyətçi sahəsində şəffaflıq prinsipləri» mövzusunda konfrans keçirilib.

Tədbirdə Vergilər Nazirliyini Dövlət qeydiyyatı və uçota nəzarət departamentinin baş hüquqşünası Hüseyniyə Abdullayeva təmsil edib. Konfransda benefisiar mülkiyyətçi-

nin eniləşdirilməsi ilə bağlı qanunvericiliyin tələbi, Maliyyə Monitorinq orqanının səlahiyyətləri, yüksək riskli əməliyyatlar zamanı be-nefisiarla bağlı tətbiq edilən əlavə eniləşdirmə tədbirləri, benefisiar mülkiyyətçiliklə bağlı məlumatların reyestrə qeydə alınması, məlumatların verilməsinə və yanlış məlumatın verilməsinə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məsuliyyət tədbirləri, xarici investisiyaları hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatına alınması zamanı benefisiar mülkiyyətçinin müəyyən edilməsi məsələləri müzakirə edilib.

Əlverişli biznes mühiti xarici investisiyalara yaşıl işıq yandırır

Qeyri-rezidentlərə «ASAN imza» verilməsi investorların fəaliyyətini stimullaşdıracaq

2018-ci ilin oktyabr ayı ərzində Azərbaycanda 9.235 (1.147-si hüquqi şəxs, 8.088-i fiziki şəxs olmaqla) vergi ödəyicisi qeydiyyatına alınıb. Bu, 2017-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən, 13,8% çoxdur. Oktyabr ayında xarici hüquqi şəxslərin 121 filial və ya nümayəndəliyi, 788 tam xarici investisiyaları müəssisə və xarici investisiyanın iştirakı ilə 190-dan artıq hüquqi şəxs qeydiyyatına alınıb. Təkcə cari ilin ilk 10 ayı ərzində qeydiyyatına alınmış xarici investisiyaları hüquqi şəxslərin sayı keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 58%-dən çox artıb. Ümumilikdə respublikamızda xarici investisiyaları hüquqi şəxslərin sayı 9.934-dür. Onlardan 2511-i xarici hüquqi şəxsin filial və nümayəndəliyi, 2347-si birgə mülkiyyətli hüquqi şəxs, 5076-sı isə tam xarici investisiyaları hüquqi şəxsdir.

Vergi sahəsində davam etdirilən islahatların əsas hədəflərindən biri investisiyaları, xüsusilə də xarici sərmayələri təşviq etməkdir. Vergi qanunvericiliyinə nəzərdə tutulan dəyişikliklərlə əsasən, xarici investisiya strategiyasının həyata keçirilməsi üçün səmərəli vergi sisteminin təşviq edilməsi nəzərdə tutulub. Vergilər Nazirliyi xarici kommersiya hüquqi şəxslərinin publikatna dəyişikliklərinin, publik hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və uçota alınması ilə bağlı müvafiq işlər görür. 2018-ci ilin əvvəlindən əcnəbi iş adamlarına e-rezidentliyin verilməsi ilə daha əlverişli investisiya mühiti yaradılıb. İndiyədək xarici hüquqi şəxslərlə bağlı sənədlərin qanunvericiliyin tələblərinə uyğunluğu real vaxt rejimində yoxlanılıb. Qeyri-rezidentlərə «ASAN imza» sertifikatının verilməsi ilə bağlı nazirlik tərəfindən «Elektron imza üçün sertifikat xidmətlərinin göstərilməsi üzrə istifadəçi təlimatı»na dəyişiklik edilib, bu sahədə müvafiq proqram təminatı yaradılıb, hüquqi və texniki infrastruktur təmin olunub. Oktyabrın sonlarında qeyri-rezidentlərə ilk mobil rezidentlik təqdim olunub. Əcnəbilər artıq «ASAN imza» (e-rezidentlik) əldə etməklə Azərbaycanda yeni şirkəti qeydiyyatdan keçirmək,

bank əməliyyatları və müxtəlif ödənişlər aparmaq, vergiləri onlayn şəkildə ödəmək imkanına malikdirlər ki, bu da biznesə asan və rahat başlamaq üçün təamamla yeni iqtisadi mexanizim deməkdir. Bütün bunlar, təbii olaraq, Azərbaycanda xarici investisiyaları müəssisələrin sayının artmasına səbəb olacaq.

Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il yanvarın 18-də imzaladığı «İnvestisiya fəaliyyətinin təşviqi edilməsi və xarici investorların hüquqlarının qorunması ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında» sərəncamla qarşdakı illərdə ölkə iqtisadiyyatına xarici investisiyaların cəlb edilməsi məqsədilə islahatların aparılması, investisiyaların qorunması sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi əsas məsələlər kimi qarşıya qoyulub. Sənədə əsasən, aidiyyəti dövlət orqanlarına vergi, gömrük, fiskal, maliyyə, biznes mühiti sahələrində xarici investorların hüquqlarının qorunması mexanizmləri, onlara dövlət zəmanəti verilməsi qaydası, mübahisələrin danışıqlar, məhkəmə, həm-

Vergi əməkdaşları Qazaxıstanda olublar

Qazaxıstan Respublikasının Kimep Universitetinin təşkilatlığı ilə keçirilmiş görüşdə beynəlxalq vergitutma, transmilli şirkətlərdə vergi planlaşdırılması, vergidən yayınmaya qarşı mübarizə kimi məsələlər müzakirə edilib.

Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzinin vergi metodologiyası kafedrasının müdiri Malik Əkbərovun da iştirak etdiyi tədbirdə vergi üzrə mütəxəssislər zərərli vergi rəqabəti

və dövlətlərin məsuliyyətləri, Avropa Birliyinin qanunvericiliyi və beynəlxalq vergitutmada vergi yurisdiksiyalarının limitləri, Qazaxıstanda tətbiq edilən Hasilatin Pay Bölgüsü Sazişləri üzrə vergi ödəmələri, BEPS layihəsi ilə bağlı Qazaxıstanda görülən işlər, yerli qanunvericilik və ikiqat vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında müqavilələrdən irəli gələn tələblər və digər mövzularda çıxış ediblər.

çinin arbitraj yolu ilə həlli üsulları (beynəlxalq arbitraj qaydalarının müddəaları nəzərə alınmaqla), investorlara vurulmuş zərərin, o cümlədən itirilmiş mənfəətin qaydası və digər məsələlərin həllinə dair tapşırıqlar verilib. «Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivləri üzrə Strateji Yol Xəritəsinin Tədbirlər Planında Vergilər Nazirliyi üçün müəyyən edilmiş əsas istiqamətlərdən biri xarici investisiyalar üçün əlverişli vergi mühitinin təmin edilməsidir. İntestorlara dəstək məqsədilə iş icazələrinin alınması və sahibkarlıq subyektlərinin qeydiyyatı, potensial biznes tərəfdaşları ilə əlaqələrin qurulması, məqsədyönlü subsidiyalar yolu ilə layihələrin maliyyələşdirilməsi və digər tədbirlər prioritet hesab olunur. Azərbaycanda iqtisadi artım və inkişaf məqsədlərinə uyğun xarici investisiyaların cəlb edilməsi və həcmünün artırılması istiqamətində mühim təşəbbüslərin həyata keçirilməsi əsas hədəflərdəndir.

ELBRUS

Biznes mühitinin qiymətləndirilməsi aparılır

Baku Research Institute – Bakı Araşdırmalar İnstitutunun ekspert qrupu Azərbaycanın 6 iqtisadi rayonunu və iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrini təmsil edən 100 nəfər sahibkar arasında ölkədə biznes mühitinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı sorğu təşkil edib.

Sorğuda rəyi soruşulanların 41%-i, paytaxt da daxil olmaqla, Abşeron iqtisadi rayonunda, 20,8%-i Aran, 13,7%-i Quba-Xaçmaz, 9,5%-i Yuxarı Qarabağ, 9,0%-i Şəki-Zaqatala, 6,0%-i isə Lənkəran iqtisadi rayonlarında fəaliyyət göstərən sahibkarlar olub. Sorğuya cəlb edilən sahibkarların 29,5%-i sənaye, 23,9%-i kənd təsərrüfatı, 20,5%-i xidmət, 21,6%-i ticarət sektorunda çalışırlar. Respondentlər arasında tikinti sektorunu (2,3%) təmsil edən sahibkarlar da yer alıb.

Xidmət sektorunu təmsil edən sahibkarların 15,4%-i təhsil, 11,5%-i turizm, 7,7%-i ictimai işə üzrə ixtisaslaşmış.

Cavabların təhlili nə göstərir...

Ötən bir ildə bizneslərinin vəziyyəti ilə bağlı suala cavablarında respondentlərin 46,6%-i biznesin genişləndiyini, 18,2%-i kiçildiyini, 35,2%-i isə dəyişiklik olmadığını qeyd edib. Sektorlar üzrə təhlil göstərir ki, daha çox tikinti sektorunda (100%) biznes genişlənib. Kənd təsərrüfatı sektorunda çalışanların yarıdan çoxu (52,5%), xidmət sektorunun isə 46,2%-i vəziyyətin müsbətə doğru dəyişdiyini bildiriblər. Sənaye (38,9%) və ticarət sektorunun (36,8%) təmsilçilərinin təxminən 1/3-i bu fikirləri bölüşüblər.

Digər sektorlarla müqayisədə biznesin kiçilməsini daha çox ticarət (26,3%) sektoru qeyd edib. Xidmət sektorunun 19,2%-i, sənayenin 16,7%-i, kənd təsərrüfatının 14,3%-i ötən il ərzində bizneslərinin kiçildiyini iddia ediblər.

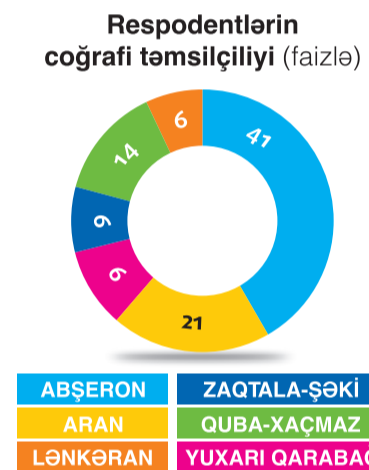
Regionlarda vəziyyət necədir?

Sorğunun regional təhlili göstərir ki, ötən il ən yaxşı biznes göstəricisi Yuxarı Qarabağ iqtisadi rayonunda olub. Bu regionu təmsil edən sahibkarların 66,7%-i biznesin genişləndiyini qeyd edib. Abşeron iqtisadi rayonu üzrə respondentlərin 52,5%-i bu mövqeni bölüşüblər. Quba-Xaçmaz və Aran iqtisadi regionu təmsilçilərinin təxmi-

nən 30%-i biznesin genişləndiyini bildirib. Sorğuya əsasən, Zaqatala-Şəki təmsilçilərinin 42,9%-i biznesini genişləndirməyə nail olublar.

Biznesin kiçilməsi daha çox Aran (29,4%) iqtisadi rayonunda qeydə alınıb. Abşeron iqtisadi rayonunda çalışan hər beşinci respondent biznesinin kiçildiyini bildirib. Yuxarı Qarabağ, Zaqatala-Şəki (14,3%) və Quba-Xaçmaz regionlarının respondentlərinin cavablarından aydın olur ki, bu regionları təmsil edən sahibkarların təxminən 10%-də biznesin kiçilməsi baş verib. Lənkəran iqtisadi rayonundan respondentlər hesab edirlər ki, onların biznesində dəyişiklik olmayıb. Rəyi soruşulanların 42%-i ötən bir ildə işçilərinin sayının artdığını, 25%-i azaldığını, 33%-i isə bu sahədə dəyişikliyin olmadığını qeyd edib.

Sorğunun nəticələrinin təhlili göstərir ki, respondentlərin təxminən yarısı ötən bir ildə ölkədə biznes mühitinin yaxşılaşdığını qənaətdəndirlər. Respondentlərin 22,7%-i hesab edir ki, bu müddətdə biznes mühiti pisləşib, 27,4%-i isə hər hansı dəyişikliyin olmadığını qeyd edib.

Biznes mühitinin yaxşılaşdığını iddia edənlər bunu müxtəlif səbəblərlə izah ediblər. Sahibkarların 27,3%-i yaxşılaşmanı satdıqları məhsullara və ya göstərdikləri xidmətlərə tələbatın artması ilə əlaqələndiriblər. İkinci əsas səbəb kimi, yoxlamaların azalması (18,2%) və vergi münasibətlərinin yaxşılaşması (18,2%) qeyd edilib. Respon-

dentlər arasında gömrük sisteminə şəffaflığın artmasını (13,6%), istehsalın genişlənməsini (13,6%), satdıqları məhsulların və ya göstərdikləri xidmətlərin bahalaşmasını (11,4%) müsbət addım kimi dəyərləndirənlər də olub. Rəyi soruşulanların 9,1%-i dövlət dəstəyinin artmasını və rəqabət mühitinin yaxşılaşmasını, 6,8%-i elektronlaşmanın genişlənməsini və maneələrin aradan qalxmasını müsbət amil kimi dəyərləndirib. Respondentlərin cəmi 4,5%-i sənədləşmə işlərinin azalmasını və kredit əldə etməyin asanlaşmasını qeyd ediblər. Sorğu iştirakçılarının 27,3%-i digər məsələləri, o cümlədən qiymətlərin sabitləşməsini, korupsiyanın azalmasını, tikinti sahəsinin aktivləşməsini və s. müsbət amil kimi göstərirlər.

Suallardan biri də respondentlərin indiki dövrdə bizneslərinə üzvləşdikləri problemlərlə bağlıdır. Cavabların təhlili göstərir ki, rəyi soruşulan sahibkarlar üçün əsas problem maliyyə resurslarının çatışmazlığı (26,1%), müştərilərin azlığı (25%) və xərclərin çoxluğu (20,5%).

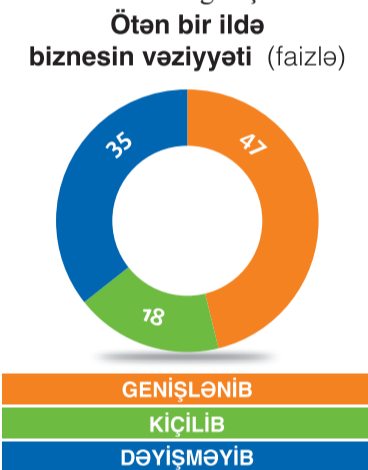
Ekspert rəyi...

İqtisadçı Samir Əliyevin fikrincə, iqtisadi diversifikasiyanın təmin olunması baxımından qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün bu sahədə fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə diqqətin daha da artırılması zəruridir: «Dünya bazarlarında neftin ucuz-

lu, yoxlamalar azaldıldı və s. Bu addımlar devalvasiyanın fəsadlarını xeyli azaltdı və bir sıra şirkətlər fəaliyyətlərini bərpa edə bildilər. Ancaq sahibkarların hələ də bir sıra çətinlikləri qalmaqdadır. Bu sorğu da göstərir ki, əsas problem sahibkarların maliyyə resurslarına çıxışlarının pis olması, xərclərin çoxluğu və müştərilərin azlığı ilə bağlıdır».

Ekspertin sözlərinə görə, iqtisadi çətinlik dövründə aktivliyi artıran əsas yollarından biri kiçik və orta sahibkarlığın maliyyə resurslarına çıxışını artırmaqdır: «Azərbaycanda kredit faizləri hələ də yüksək olaraq qalmaqdadır, kredit isə sahibkarlar üçün biznesi genişləndirmək baxımından zəruridir. Xərclərin çoxluğu isə idxaldan asılılıqla bağlıdır. Yerli istehsalda idxal olunan xammalın payının yüksək olması, xüsusilə məzənnə dəyişikliyi zamanı xərclərin artması səbəbindən yerli istehsalın maya dəyəri artır. Vergi yükünə gəldikdə isə ölkədə xeyli sayda vergi güzəştlərinə rəğmən, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin vergi rejiminin və inzibatçılığının yumşaldılması dünyada geniş tətbiq edilən təcrübədir».

S.Əliyev vurğulayıb ki, çətinliklərə baxmayaraq, sorğuda iştirak edən sahibkarların yaxın dövrdə biznes mühitinin yaxşılaşacağına ümidi və buna görə də bizneslərini genişləndirmək

niyyətində olduqlarını qeyd etməsi onların gələcəyə nikbin baxdıqlarını göstərir. Bütün hallarda biznesin genişlənməsi bir tərəfdən işsizliyi aradan qaldıraraq dövlətin sosial yükünü azaldığı, digər tərəfdən, vergi daxil olmalarını artıraraq dövlətin maliyyə imkanlarını gücləndirir».

Fəxriyyə İKRAMQIZI

BİR CÜMLƏ - BİR XƏBƏR

Azərbaycanın Özbəkistandakı səfirliyinin nəzdindəki Heydər Əliyev adına Mədəniyyət Mərkəzi Bakıdakı «May Travel» turizm şirkəti ilə birgə ölkəmizin turizm imkanları, yeni turizm marşrutları və turpaketlərin təqdimatını keçirib.

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin «Azexport.az» portalı «International Trade Centre» (ITC) şirkəti ilə birgə «Elektron ticarət» və «İxrac prosedurları» üzrə təlimlər təşkil edir.

Daşkənddə keçirilən 15-ci beynəlxalq «Nəqliyyat və logistika» sərəgisində ölkəmizi «Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi» QSC-nin tərkibinə daxil olan «ACSC Logistics» MMC təmsil edib.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin məlumatına əsasən, Aqrar Tədqiqatlar Mərkəzi tərəfindən elektron kənd təsərrüfatı informasiya sisteminin yaradılması istiqamətində aparılan işlər başa çatmaq üzrədir.

İqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev bildirib ki, Azərbaycan Çinə yüksək keyfiyyətli kənd təsərrüfatı məhsulları, o cümlədən pambıq, tütün, şərab, alüminium və kimya sənayesi məhsulları ixrac edə bilər.

Bakıda «ASAN xidmət»in İnnoland İnnovasiyalar və «Next Step» İnnovasiyalar Mərkəzinin təşkilatı dəstəyi ilə ilk dəfə «Startup Weekend» adlı travel yarışı keçirilib.

VƏTƏNDAŞLARIN NƏZƏRİNƏ!

Əmək müqaviləsinin rəsmiləşdirilməsi

İşə qəbul olunarkən işəgötürənlərdən əmək müqaviləsinin bağlanması tələb edin. Əmək müqaviləsi ilk növbədə sosial maraqlarınızın təmin olunmasına xidmət edir və rəsmiləşdirilməmiş əmək fəaliyyətinə razılaşmaqla Siz gələcəkdə dövlətin sosial təminatından və bir sıra üstünlüklərdən məhrum olursunuz.

İşçinin hüquqları və üstünlükləri	Əmək müqaviləsi ilə fəaliyyət göstərdikdə	Əmək müqaviləsiz fəaliyyət göstərdikdə
8 saatlıq iş hüququ	✓	✗
Əmək məzuniyyətindən istifadə hüququ	✓	✗
Peşə-əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarında icbari sığorta hüququ	✓	✗
Xəstəlik və işdən çıxma müavinətinin tam həcmində alınması hüququ	✓	✗
Gələcəkdə layiqli əmək pensiyasının alınması imkanı	✓	✗
İpoteka və digər kreditləri almaq imkanı	✓	✗
Məhkəmədə hüquqların müdafiəsi	✓	✗

İşəgötürənlə əmək müqaviləsi bağlamaqla və rəsmi əməkhaqqı ödəməyi tələb etməklə Siz gələcəyinizi indidən düşünmüş olursuz. Unutmayın ki, Sizə ödənilən rəsmi əmək haqları - sabah üçün sabit sosial təminatınızın təməlidir!

Bununla bağlı hüquqlarınız pozularsa, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə və ya «195-1» Çağrı Mərkəzinə müraciət edə bilərsiniz.

— AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ —

Təminatlı iş yerindən layiqli əməkhaqqına...

«Layihəli Əməyin Təminatı üzrə Ölkə Proqramı»nın tətbiqinə başlanılır

Azərbaycanın vergi sistemi, əmək bazarı və məşğulluq sektoru ciddi dəyişikliklər astandadır. Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulan dəyişikliklər, yeni qəbul olunmuş «İşsizlikdən sığorta haqqında», «Məşğulluq haqqında» qanunlar, habelə dövlət başçısının sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «2019-2030-cu illər üçün Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası» ölkədə sahibkarlıq mühitinin saflaşdırılması, əhəlinin məşğulluğunun və layihəli əməyin dəstəklənməsi, işçi qüvvəsinin rəqabət qabiliyyətliliyinin artırılması, «kölgə iqtisadiyyatı»nın aradan qaldırılması üçün geniş imkanlar yaradır.

Bir-biri ilə sıx əlaqəli olan bu addımlar bütövlükdə maliyyə intizamının möhkəmləndirilməsinə, vergi mədəniyyətinin yüksəldilməsinə, şəffaflığın artırılmasına, eləcə də işçilərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə və gizli məşğulluğun aradan qaldırılmasına hədəflənib. Strateji hədəflər sırasında əmək bazarının sağlamlaşdırılması, xüsusilə özəl sektorda elektron qeydiyyat mexanizminin tətbiqləndirilməsi, işçilərin siyahısının vahid reyestrə daxil edilməsi vergidən yayınmaya qarşı mübarizə tədbiri kimi də xüsusi önəm daşıyır. 2019-2030-cu illəri əhatə edən Məşğulluq Strategiyasında ilk dəfə olaraq «layihəli əməyin dəstəklənməsi» termini işlədilir.

«Layihəli əmək» dedikdə, nə nəzərdə tutulur?

Azərbaycan vətəndaşlarının sosial hüquqlarının qorunmasını müəyyən edən beynəlxalq proqram və konvensiyalardan biri məhz layihəli əməyin dəstəklənməsi ilə bağlıdır. 2007-ci ilin noyabrında İsviçrənin paytaxtı Cenevrədə

Azərbaycan təmsilçiləri Beynəlxalq Əmək Təşkilatı ilə əməkdaşlıq çərçivəsində 2006-2009-cu illər üçün «Layihəli Əməyin Təminatı üzrə Ölkə Proqramı»nın imzalamışdılar. Proqramda ictimai səviyyədə inzibati idarəetmənin təkmilləşdirilməsi, xüsusilə regionlarda gəlir əldə olunması imkanlarının yaxşılaşdırılması, iqtisadi inkişafın və ölkədə makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi, səhiyyə və təhsil xidmətlərindən bərabər səviyyədə yararlanmaq imkanlarının yaradılması, qaçqın və məcburi köçkünlərin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması və digər sosial problemlərin həlli nəzərdə tutulurdu.

Layihəli əməyin əsas şərtləri

Əmək hüquqları üzrə ekspert Sahib Məmmədov deyir ki, layihəli əmək işçinin iş şəraiti ilə onun aldığı əməkhaqqının bir-birinə uyğun olmasına nəzərdə tutur. Məsələn, ixtisasca müəllim olan şəxs fəhlə işləməyə məcburdursa, o, adi xidmətçi kimi yox, təbiiyyəti səviyyəsində əməkhaqqı almamalıdır: «Yeni iş yerinin ixtisas tələbi ilə işçi qüvvəsinin ixtisas tələbi

bir-birinə uyğun olmalıdır. Başqa sözlə, işçi qüvvəsinin özünün peşə ixtisasına, qabiliyyətinə, əməyinin keyfiyyətinə, peşəsinə uyğun, onun öz üyeyincə olan iş layihəli əmək sayılır. Burada işçinin həm də rahat iş yeri, zəruri həcmdə xidmət və məhsullarla, davamlı əməkhaqqı ilə təmin olunması kimi vacib şərtlər nəzərdə tutulur ki, bunların hamısına kompleks şəkildə yanaşılmalıdır».

«Proqramın icrası işçilərin rifahının yaxşılaşdırılması ilə yanaşı, aktiv əmək bazarının əhatə dairəsini də genişləndirəcək»

Ekspert bildirir ki, «Layihəli Əməyin Təminatı üzrə Ölkə Proqramı»nın və buna uyğun olaraq Azərbaycan hökumətinin hazırladığı «Əhəlinin iş yerləri ilə təmin olunmasına dair Məşğulluq Strategiyası»nın əsas hədəflərdən biri məhz insanları layihəli iş yeri və əməkhaqqı ilə təmin olunmasını nəzərdə tutur. Ancaq Məşğulluq Strategiyasından fərqli olaraq, «La-

yiqli Əməyin Təminatı üzrə Ölkə Proqramı» işçinin əməkə bağlı bütün sosial hüquqlarının təminatçısı rolunda çıxış edir: «Yeni qeyd olunan proqramın tələblərinə görə, həkim ali məktəbi bitirdikdən sonra əmək bazarında öz peşəsinə uyğun olmayan iş yeri tapırsa, həttə kifayət qədər yüksək əməkhaqqı alsın belə, bu, layihəli əmək hesab olunmur. Çünki həmin insanın öz işçi qüvvəsinin tələbi ilə çalışdığı iş yerinin tələbləri bir-birinə ziddir».

S.Məmmədov bildirir ki, əslində, Məşğulluq Strategiyası da işləmək istəyən hər kəsin öz peşəsinə və ixtisasına uyğun iş yerinə təminat verən istinad nöqtəsi olmalıdır. Bu baxımdan, 2019-2030-cu illəri əhatə edən Məşğulluq Strategiyasının əsas hədəfləri «Layihəli Əməyin Təminatı üzrə Ölkə

maddi-mənəvi xidmətlərdən, məhsullardan yararlanmaq imkanlarını malik olması, üçüncüsü isə iş yerinin davamlılığıdır».

Əmək bazarının saflaşdırılması vergidən yayınmanın qarşısını alacaq

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədr müavini Ağalar Vəliyev layihəli əmək sisteminin qurulmasını minimum əməkhaqqının və orta işçilərin məvaciblərinin də artırılmasında önəmli rol oynayacağıni düşünür. Deputat hesab edir ki, bu proqramın icrası işçilərin rifahının yaxşılaşdırılması ilə yanaşı, aktiv əmək bazarının əhatə dairəsini də genişləndirəcək: «Sosial yönümlü bazar iqtisadiyyatının qurulması istiqamətində görülmüş işlər, infrastruktur layihələrinin uğur-

nəzərdə tutulur. Bu məqsədlə 2019-cu il yanvarın 1-dən 7 il müddətində neft-qaz sahəsində fəaliyyəti olmayan və qeyri-dövlət sektoruna aid edilən vergi ödəyicilərində müzdlə işləyən fiziki şəxslərin aylıq gəlirləri 8 min manatadək olduqda onların gəlir vergisindən azad ediləcəyi, gəlir 8 min manatdan çox olduqda isə vergi dərəcəsinin 25 faizdən 14 faizədək endirilməsi və beləliklə də vergi daxil olmalarının azaldılması nəzərdə tutulub».

Millət vəkili hesab edir ki, əmək bazarının saflaşdırılması həm də «kölgə iqtisadiyyatı»nın aradan qaldırılmasına, özəl sektorda maliyyə intizamının möhkəmləndirilməsinə, vergi mədəniyyətinin yüksəldilməsinə, şəffaflığın artırılmasına və işçilərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə müsbət təsir göstərəcək: «Gələcək illərdə dövlət büdcəsində əhəlinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində bir sıra proqramların reallaşdırılmasına müvafiq məbləğlərdə maliyyə vəsaitinin yönəldilməsi nəzərdə tutulub. «2019-2022-ci illər üzrə Dövlət İnvestisiya Proqramı»nda yer alan investisiya layihələrindən qarşıdakı il üzrə həcmi 6,8 milyard manat proqnozlaşdırılıb. Bu vəsaitin 72,7 faizi bilavasitə infrastruktur layihələrinə yönəldiləcək ki, bu da məşğulluğun artırılması, əlavə gəlir mənbələrinin yaradılması baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır».

Elxan SALAHOV

Pul köçürmələri ölkələr arasında valyuta mübadiləsini artırır

Dünya Bankının 214 ölkə üzrə apardığı təhlilə əsasən, 2014-cü ildə pul köçürmələri ilə daxil olan vəsaitlərin ümumi həcmi 601 milyard ABŞ dolları, 2010-cu il üzrə isə 463 milyard ABŞ dolları təşkil edib. 2015-ci il üzrə Azərbaycan Respublikasına daxil olan pul köçürmələrinin ümumi məbləği 1,3 milyard manat, ölkədən xaricə pul köçürmələrinin ümumi məbləği isə 801 milyon manat olub. Cari ilin 9 ayı ərzində bu göstəricilər, müvafiq olaraq, 1 milyard 36 milyon manat və 464 milyon manat təşkil edib.

Azərbaycanda pulköçürmə prosesi

Bank-maliyyə məsələləri üzrə mütəxəssis Elman Sadiqov mövzunu şərh edərək bildirib ki, Mərkəzi Bankın «Azərbaycan Respublikasında nağdsız hesablaşmalar və pul köçürmələri haqqında Təlimat»ına əsasən, pul köçürmələri ödəyici və ya vəsait alanın adına bank hesabı açılmadan nağd pulun vəsait alanın xeyrinə köçürülməsi əməliyyatdır: «Ümumiyyətlə, pul köçürmələri ənənəvi qaydada ödəyici və vəsait alan arasında bank hesabları üzərindən aparılan nağdsız hesablaşmalardan fərqlənir. Ölkəmizdə pul köçürmələri banklar və poçt rabitəsinin milli operatoru vasitəsilə aparılır. Hazırda rezident və qeyri-rezidentlərin Azərbaycan Respublikasının kredit təşkilatları vasitəsilə aparılan valyuta əməliyyatlarının rejimi «Azərbaycan Respublikasında rezident və qeyri-rezidentlərin valyuta əməliyyatlarının rejimi haqqında Qaydalar»a uyğun olaraq

tənzimlənir. Bu qaydalara əsasən, Azərbaycan Respublikası rezidentlərinin və qeyri-rezidentlərinin müvəkkil banklardakı xarici valyuta hesablarına vəsaitlər sərbəst şəkildə mədaxil edilə bilər. Ölkəmizdə rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər 1.000 ABŞ dolları ekvivalentində məbləğdə xarici valyuta vəsaitlərini hesab açmadan müvəkkil banklar vasitəsilə xaricə köçürə bilər. Müəyyən olunmuş limit çərçivəsində hər bir rezident və qeyri-rezident fiziki şəxs tərəfindən bir əməliyyat günü ərzində bir belə köçürmə icra edilə bilər.

Müvəkkil banklar və onların əməkdaşlığı etdiyi pulköçürmə sistemləri valyuta rejiminin bu tələblərinə uyğun olaraq eyni bir fiziki şəxs tərəfindən gün ərzində aparılan əməliyyatlara müvafiq limitlər müəyyən edirlər. Lakin fiziki şəxslər tərəfindən bir əməliyyat günü ərzində müxtəlif banklar vasitəsilə fərqli pulköçürmə sistemləri üzərindən əməliyyatlar aparıldıqda, müəyyən edilmiş limitlərin gözlənilməsi qeyri-mümkün olur».

Beynəlxalq təcrübə

Pul köçürmələri Avropa Birliyi daxilində «Daxili bazar»da ödəniş xidmətləri haqqında» 13 noyabr 2007-ci il tarixli Direktivlə ödəniş xidməti olaraq klassifikasiya olunub. Bu Direktiv əsasında ödəniş xidmətləri üzrə vahid siyasət formalaşdırılaraq ümumi standartlar tətbiq edilib, həmçinin bank olmayan ödəniş xidməti təchizatçıları tərəfindən pul köçürmələrinin həyata keçirilməsinin hüquqi əsası müəyyən edilib.

E.Sadiqov qeyd edib ki, 2011-ci ildə Malayziyanın Mərkəzi Bankı maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının genişləndirilməsi və pul köçürmələrinin daha əlçatan olması üçün «Pul köçürmələri biznesi» Aktını qəbul edib. Akta əsasən, pul köçürmələri, valyuta mübadiləsi və xarici valyutanın alqı-satqısı ümumi olaraq pul xidmətləri biznesi kimi qə-

bul edilib. Bank olmayan ödəniş xidməti təchizatçıları tərəfindən bu xidmətlərin göstərilməsinin hüquqi əsasları, onların fəaliyyətinin lisenziyalaşdırılması, yerində yoxlamaların aparılması və digər tələblər bu aktla tənzimlənir. Avropa təcrübəsində olduğu kimi, pul köçürmələrinin həyata keçirilməsi üzrə Malayziya Mərkəzi Bankını əvvəlcədən məlumatlandırmaqla agentlərin cəlb edilməsi imkanı da yaradılıb. Aparılan islahatlar nəticəsində 2015-ci ildə ölkədə pul köçürmələrinin həcmi 2011-ci illə müqayisədə 2,2 dəfə artaraq 8,6 milyard ABŞ dollarına bərabər olub.

Ölkəyə daxil olan pul köçürmələrinin həcminə görə dünya üzrə aparıcı ölkələrdən olan Meksikada 2008-ci ildə bank qanunvericiliyinə edilən dəyişikliklərə əsasən, banklar pul köçürmələrini agentlər vasitəsilə həyata keçirə bilər. Həmin ölkələrdə banklar agentlərin fəaliyyətinə görə tam məsuliyyət daşıyırlar.

İcbari sığorta təkmilləşdirilir

Sığorta qanunvericiliyinə edilmiş dəyişikliklərdən sonra avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin icbari sığortası müqavilələri artıq elektron sənəd formasında tərtib olunmağa başlandı. Bununla yanaşı, foto və video qeydiyyat funksiyalarına malik yol nəzarət qurğuları vasitəsilə həmin sığorta müqavilələrinin qiymətdə olub-olmamasının yoxlanılması, ödəmə terminalları vasitəsilə sığorta haqlarının ödənilməsinin mümkünlüyü, «Elektron hökumət» portalı vasitəsilə asanlıqla onlayn qaydada sığorta müqaviləsini əldə etməyin mümkün olması və digər müvafiq addımlar bu sığorta növü üzrə kağız sənədləşməni istisna edir. Bu da, öz növbəsində, kağız daşıyıcıda tərtib edilən müqavilələrin ləğvinə, avtomobillərin ön şüşəsinin sağ kənarında sığorta şirkətlərinin etiketlərinin yapışdırılmamasına və sürücülərin artıq sənəd daşımaqdan xilas olmasına gətirib çıxarıb.

Bütün bunlara baxmayaraq, bir sıra hallarda bu sahə üzrə məlumatlılıq və maarifləndirmənin zəif aparılması müəyyən anlaşılmazlıqlara gətirib çıxarıb. İcbari Sığorta Bürosunun məlumatına görə, istər avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin icbari sığorta müqaviləsini, istərsə də könnüllü sığorta müqavilələrini tərtib edərkən sığorta şirkətləri sığortalılara müqavilənin qiymətdə olduğu müddətdə baş verən hadisə zamanı necə hərəkət etməyi, sığortalıların hüquq və vəzifələrini, hansı hadisələrə görə ödəniş verildiyini və digər şərtləri əks etdirən yaddaş vərəqi verilməlidir. Bu öhdəlik həm Mülki Məcəllənin 913-cü maddəsində, həm də müvafiq qaydada icbari sığorta qanunvericiliyi və könnüllü sığorta qaydalarından irəli gəlir. Müştəri icbari qaydada bağlanan və elektron sənəd qaydasında tərtib edilən sığorta müqaviləsinin qiymətdə olub-olmamasını öyrənmək üçün müqaviləni tərtib edən sığorta şirkətinə

müraciət edərək, elektron qaydada tərtib olunmuş müqavilənin çap versiyasını əldə etmək, sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığorta şirkətinin müstəqil auditor tərəfindən təsdiqlənmiş illik balans və fəaliyyətinin illik yekunlarına dair maliyyə nəticələri ilə tanış olmaq hüququna malikdir.

Sığorta üzrə mütəxəssis Xəyal Məmmədyanlı bu sistemdə bir sıra problemlərin olduğunu bildirdi: «Bəzən İcbari Sığorta Bürosunun sistemində müqavilələr vaxtında sistemə düşmür, bildirişlər gəlmir, müqavilə yazıldığı halda sürücülərə çərimələr tətbiq olunur və s. Ən böyük problem isə hələ də qeyri-qanuni endirimlərin mövcudluğudur. İcbari sığorta sistemində sığorta haqlarının məbləği avtomatik olaraq sistem tərəfindən müəyyən olunur. Yəni sistemə daxil olduqda, avtomobilin və sürücünün şəxsiyyət vəsiqəsinin məlumatlarını daxil etdikdən, sistem özü sənə qiymət verir. Qiymət nədən asılıdır? Əgər sənənin ötən ildə qəzalara olubsa daha çox ödəyirsən, əks-halda, yaxşı endirim alırsan. Buna «bonus-malus» sistemi deyilir. Bundan əlavə, sığorta agentlərinə imkan yaradılıb ki, onlar hər satdıqları sığorta müqaviləsində 15% komissiya haqqı alsınlar. Amma təəssüf ki, onlar bununla da kifayətlənmirlər və müştəriyə qeyri-qanuni endirimlər təklif edirlər.

İkinci məsələ müştəri məmnunluğu ilə bağlıdır: Əksər şirkətlərdə bu sahədə də ciddi problemlər mövcuddur. Məsələn: avtomobil vurulur, sığorta şirkəti pul vermək əvəzinə öz istədiyi təmir müəssisəsinə təklif edir. Zərərçəkən isə avtomobilini rəsmi servisdə təmir etdirməyi daha məqsədəuyğun hesab eddiyindən qarşılıqlı anlaşılmaqlıq yaranır. Bundan başqa, müştərilərə ödəniləcək məbləğin kəsilməsi hallarına da tez-tez rast gəlinir və sair».

FƏXRİYYƏ

ELAN

Ötən ilin sentyabr ayında dövlət qulluqçuları və yerli özünüidarəetmə orqanlarının nümayəndələri üçün «Asan İmza» elektron rəqəmsal imzanın yeni tarifi tərtibinə başlanılmışdır.

Dövlət müəssisələrinin büdcədən maliyyələşdirilməsi proseduru və alışların əvvəlcədən planlaşdırılması nəzərə alınaraq, dövlət qulluqçuları və yerli özünüidarəetmə orqanlarının nümayəndələri üçün «Asan İmza» elektron rəqəmsal imzanın əldə edilməsi və istismarı prosesini asanlaşdırmaq məqsədilə yeni tarif müəyyən olunmuşdur. Tarif «Asan İmza» dövlət və ya bələdiyyə sertifikatının istifadəsi müddətində (3 il ərzində) başqa əlavə xərclər olmadan 58 manat həcmində birdəfəlik ödənişi nəzərdə tutur.

«ASAN İmza» ilə əlaqədar əlavə sualınız yaranarsa, Vergilər Nazirliyinin «195-1» Çağrı Mərkəzinə, www.taxes.gov.az və www.asxm.gov.az internet ünvanına müraciət edə bilərsiniz.

— AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ —

Təkliflər

Mütəxəssis hesab edir ki, ölkəmizdə pul köçürmələrinə nəzarətin qabaqcıl beynəlxalq təcrübə əsasında qurulması, yarana biləcək risklərin səviyyəsinin aşağı salınması, həbelə maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının genişləndirilməsi məqsədilə əsas prioritet istiqamət kimi, ödəniş xidmətləri sahəsində yeni qanunvericilik bazası formalaşdırılmalıdır. Eyni zamanda, ödəniş xidmətlərinin təhlükəsiz və effektiv formada göstərilməsi, bank olmayan ödəniş xidməti təchizatçılarının fəaliyyətinin lisenziyalaşdırılması və onların fəaliyyətinə nəzarətin həyata keçirilməsi ilə bağlı tələblər də müəyyən edilməlidir. Bu isə Azərbaycanda pulköçürmə sistemlərinin bank olmayan ödəniş xidməti təchizatçısı kimi lisenziyalaşdırılmasına və onların fəaliyyətinə bərabər nəzarət hətəyata keçirilməsinə imkan verəcəkdir. Fiziki şəxslər tərəfindən sürətli pul köçürmələri ölkənin

tədiyyə balansına təsir edən amillərdən biri olduğu üçün daim nəzarət altında saxlanılmalıdır: «Əgər ölkəyə köçürülən vəsaitlərin illik məcmu məbləği ölkədən köçürülən vəsaitlərin illik məcmu məbləğindən çoxdursa, bu, müsbət haldır. Əks halda, mənfəət saldı yaranır ki, bu da tədiyyə balansına mənfəət təsir edən amillərdən birinə çevrilir. Xaricə köçürülən məbləğlərlə bağlı limitlər müəyyənləşdirilərkən bu əsas göstəricilərdən biri sayılır. Sürətli pul köçürmələri ilə ölkəyə gələn vəsaitlərə say və məbləğ baxımından limitlər tətbiq olunmur - bir şərtlə ki, bu vəsaitlər sağlamlıq xarakterli olsun, terrorçuluğun və digər bu kimi məsələlərin maliyyələşməsinə xidmət etməsin. Ümumiyyətlə, sürətli pul köçürmələri ilə göndərilən vəsaitlər nisbətən xırd məbləğdə olduğu üçün nəzarət mexanizmi iri məbləği köçürmələrdə olduğu qədər sərt deyil. Çünki bu köçürmələr daha çox müxtəlif ölkələrdə yaşayan ailə üzvləri, dostlar, kiçik məbləği əşyaların alışı, xidmət

lər üçün ödənişlər və sair üçün nəzərdə tutulur. Burada əsas vəzifə sui-istifadə hallarının qarşısını almaqdır».

E.Sadiqov bildirib ki, həm kiçik məbləği sürətli pul köçürmələri, həm də alınan mal və xidmətlər müqabilində aparılan köçürmələr ölkənin valyuta ehtiyatlarının qorunması baxımından da ciddi əhəmiyyət daşıyır: «Xüsusilə kənarı iri pul köçürmələrinin istiqamətləri, bu sahədə ciddi təhlillər ölkənin hansı mal və xidmətlərdən daha çox asılı olduğunu müəyyən etməyə imkan verən əsas göstəricilərdəndir. Bu istiqamətlər təyin edildikdən sonra növbəti addım aşkar olunan asılılıqları aradan qaldırmaq və tədiyyə balansında daha çox müsbət saldıya nail olmaq üçün tədbirlərin görülməsidir. Daxil olan vəsaitlərin təhlili həm ölkənin təhlükəsizliyi baxımından, həm də hansı mal və xidmətlərin daha uğurlu ixracını müəyyən etmək baxımından əhəmiyyət kəsb edir. Bu təhlillər həmin mal və xidmətlərin daha da genişləndiril-

məsinin, inkişaf etdirilməsinin növbəti mərhələlərdə prioritet istiqamətlərə çevrilməsinə imkan verir. Göründüyü kimi, pul köçürmələrinin təhlili həm də idxal-ixrac siyasətinin müəyyən olunmasında böyük rol oynayır».

Mütəxəssisin sözlərinə görə, nəzarət siyasətinin aspektlərinin, o cümlədən yerində yoxlanmanın prinsiplərinin, hesabatlılıq prosedurunun, auditin aparılması əsaslarının, prudensial və digər tələblərin dəyişikliyi müəyyən edilməsi beynəlxalq pul köçürmələri üzrə xarici valyuta axımının daha çevik və effektiv tənzimlənməsinə təmin edəcəkdir. Bu, həmçinin, pul köçürmələrində tətbiq olunan limitlərlə bağlı mövcud problemlərin həll edilməsinə, bu sahədə nəzarət siyasətinin beynəlxalq təcrübə əsasında formalaşdırılmasına, hələ də çirklə pulların yayulması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində mübarizə tədbirlərinin daha da gücləndirilməsinə imkan verəcəkdir.

Fəxriyyə İKRAMQIZI

Bakıda Xəzər İnnovasiya Konfransı keçiriləcək

Gələcək ayın 4-dən 7-nə kimi keçiriləcək «Bakutel-2018» XXIV Azərbaycan Beynəlxalq Telekomunikasiya, İnnovasiya və Yüksək Texnologiyalar Sərgi-konfransı çərçivəsində ilk dəfə olaraq Xəzər İnnovasiya Konfransı öz işinə başlayacaq. Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin ictimaiyyətlə əlaqələr sektorundan bildirilib ki, konfransın bundan sonra ənənəvi olaraq hər il «Bakutel» beynəlxalq sərgisi çərçivəsində təşkil olunması nəzərdə tutulur.

Tədbir «Genişzolaqlı bağlantı», «Süni intellekt», «Əşyalar interneti», «Elektron xidmətlər», «İKT əsaslı startaplar və innovativ sahibkarlıq», «Dördüncü sənaye inqilabı», «Elmtutumlu istehsalat», «Kiberhazırlıq» kimi mövzuları əhatə edəcək. İKT sektorunun bütün iştirakçıları arasında səmərəli əməkdaşlıq imkanları, həmçinin müvafiq sahə üzrə çağırışların müzakirə olunması məqsədilə regional platforma rolunu oynayacaq Xəzər İnnovasiya Konfransının təsis edilməsi təşəbbüsünü Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi irəli sürüb. İKT xidmətləri və həllərinin inkişafında genişzolaqlı internet infrastrukturunun həyati əhəmiyyət daşıdığını nəzərə alaraq, dekabrın 5-də keçiriləcək bu ilki konfrans «Dayanıqlı inkişaf naminə rəqəmsal bağlantı» mövzusunda təşkil olunacaq.

«Dayanıqlı inkişaf naminə rəqəmsal bağlantı» mövzusunda təşkil olunacaq.

Avrasiyanın bir çox ölkələrinin açıq dənizlərə və mövcud olan genişzolaqlı internet magistrallarına çıxışının olmadığı bir şəraitdə rəqəmsal bağlantı həlləri biznes dairələrinə və vətəndaşlara verəcəyi töhfələr baxımından çox böyük əhəmiyyətə malikdir. Bu ilki Xəzər İnnovasiya Konfransı rəqəmsal bağlantıların azaldılması, xarici investisiyalar üçün rəqəmsal bağlantı imkanlarının yemidən nəzərdən keçirilməsi və biznes səmərəliliyinin təmin edilməsi məqsədilə hökumət nümayəndələrini, sənaye liderlərini, tənzimləyici qurumların və beynəlxalq təşkilatların rəsmilərini, o cümlədən regionun ən böyük telekomunikasiya operatorlarının rəhbərlərini bir araya gətirəcək.

Elektron qaimə-fakturanın tətbiqi barədə BİLDİRİŞ

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

2018-ci il yanvarın 1-dən etibarən, **statusundan asılı** olaraq, **bütün vergi ödəyiciləri** tərəfindən sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün malların (işlərin, xidmətlərin) təqdim edilməsi zamanı elektron qaimə-faktura təqdim olunmalıdır. Vergi Məcəlləsinə əsasən, sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən hüquqi və fiziki şəxslərə malların (işlərin, xidmətlərin) təqdim olunması ilə bağlı elektron qaimə-faktura vermək vergi ödəyicisinin vəzifələrinə aid edilməlidir.

«Elektron qaimə-fakturanın tətbiqi, uçotu və istifadəsi Qaydaları» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 14.03.2017-ci il tarixli 89 nömrəli Qərarı ilə müəyyən edilir. Elektron qaimə-faktura «On-

layn rejimdə» Vergilər Nazirliyinin Internet Vergi İdarəsində (www.e-taxes.gov.az) gücləndirilmiş elektron imza (o cümlədən «Asan imza») vasitəsilə elektron qaydada tərtib edilərək və ya «Lazımı proqramlar»dan istifadə olunmaqla «Ofayn rejimdə» tərtib edildikdən və elektron imza (o cümlədən «Asan imza») vasitəsilə imzalandıqdan sonra malların, işlərin və xidmətlərin alıcısına göndərilir. Odur ki, sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün mal (iş, xidmət) alınarkən həmin malların (işlərin, xidmətlərin) alınmasını təsdiq edən elektron qaimə-faktura satıcıdan tələb edilərək alınmalıdır. Vergi ödəyicisinin sahibliyində olan malların alışı təsdiq edən qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura, yaxud elektron vergi hesab-fakturasın-

dan ən azı biri olmadıqda alıcıya təqvim ili ərzində belə hala

- birinci dəfə yol verdikdə alınmış malların **10 faizi**,
- ikinci dəfə yol verdikdə **20 faizi**,
- üç və daha çox dəfə yol verdikdə isə **40 faizi** miqdarında maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Fəaliyyətinizlə bağlı risklərin yaranmaması, hər hansı maliyyə itkilərinə məruz qalmaqınız üçün mövcud qanunvericiliyin tələblərinə əməl etməyiniz tövsiyə olunur.

Vergi qanunvericiliyinin tətbiqi və inzibatçılığı ilə bağlı əlavə məlumat almaq üçün Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet saytına (www.taxes.gov.az), Çağrı Mərkəzinə (195-1) və ya vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət edə bilərsiniz.

— AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ —

ELAN

Hörmətli vergi ödəyicisi!

Fəaliyyətiniz zamanı vergi orqanı əməkdaşları tərəfindən korrupsiya və digər hüquqpozma hallarına yol verildiyi ilə rastlaşdıqda, aşağıdakı imkanlardan istifadə etməklə, vergi orqanına müraciət edə bilərsiniz:

★ Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsində (www.taxes.gov.az) «Onlayn müraciətlər» bölməsinin «Vergi orqanı əməkdaşlarının fəaliyyətində korrupsiya və digər hüquqpozma halları barədə məlumat ver» alt bölməsinə;

★ Vergilər Nazirliyinin poçt ünvanına və ya Daxili təhlükəsizlik departamentinə üzərində «MƏXFİ - Daxili təhlükəsizlik departamentinə» qeydi olan məktublara göndərməklə. Ünvan: AZ1073, Bakı şəhəri, Landau küçəsi 16, Vergilər Nazirliyi;

★ Daxili təhlükəsizlik departamentinə gəlməklə və məlumatı şəxsən (şəxsiyyətinizi təsdiq edən sənədlə) təqdim etməklə. Ünvan: AZ1073, Bakı şəhəri, Landau küçəsi 16, Vergilər Nazirliyi, Daxili təhlükəsizlik departamenti;

★ Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinə (195-1)

beynəlxalq panoram

Vergi məsələlərinə dair konfrans

Mavritaniyanın paytaxtı Novakşot şəhərində İslam Ölkələri Vergi İdarələri Birliyinin (ATAIC) 15-ci texniki konfransı başa çatmışdır. 54 ölkənin nümayəndələrinin iştirak etdiyi konfransda vergi sahəsində risklərin idarə edilməsi, vergi təşviqləri və təsirlərlə əlaqədar məsələlər müzakirə edilmiş, vergi idarəçiliyində məlumatların qorunması prosedurları və məxfilik tədbirləri ilə bağlı ayrıca panel iclası keçirilmişdir.

Mavritaniyanın büdcə məsələlərinə məsul dövlət naziri Vəlid Kambu konfransın açılışında çıxışında tədbir iştirakçılarına qitələrarası vergi qaçaqlığı, transmilli şirkətlərin əməli-

yatlarında yol verilən vergidən yayınma və vergi riskləri kimi mövzuları diqqət mərkəzinə çəkməyə çağırılmışdır. O, vətəndaşlara layiqli həyat tərzi üçün şərait yaradılması naminə öz ölkəsində müxtəlif sahələrdə inkişaf layihələrinin həyata keçirilməsi üçün yerli vergi qaynaqlarının səfərbər olunmasının zəruriliyini vurğulamışdır.

ATAIC-nin baş katibi Muhammed Osman İbrahim isə konfrans çərçivəsində gerçəkləşən bu görüşün birliyə üzv ölkələrin qarşılıqlı ümumi problemlərlə mübarizədə fikir, məlumat və təcrübə ilə yanaşı, vergi sahəsindəki ən yaxşı nailiyyətlərin mübadiləsi üçün əlverişli imkan yaratdığını bildirmişdir.

Ermənistan xaricdən göndərilən pullardan vergi tutmağı planlaşdırır

Ermənistan Dövlət Gəlirləri Komitəsi 2020-ci ildən ölkəyə daxil olan pul köçürmələrinin vergiyə cəlb edilməsi mexanizmini işə sala bilər. Nəzərdə tutulur ki, ölkədən xaricdə gəlir əldə edən vətəndaşlar həmin gəliri bəyan etməli və ondan 23 faiz dərəcəsi ilə gəlir vergisi ödəməlidirlər. Hökumətin açıqlamasında bildirilmişdir ki, vergi ildə bir dəfə tutulacaq: «Vətəndaş bilməlidir ki, xaricdə əldə etdiyi pul gəlirdir və gəlir-

dən vergi ödəməlidir. Əgər həmin gəliri qazanan şəxs xaricdə vergi ödəmişdirsə, bu barədə bizə arayış verməlidir və biz həmin vergini nəzərə almalı, yaranan fərqdən öz qanunlarımızı uyğun vergi tutmalıyıq». Qeyd edək ki, 2017-ci ildə Ermənistana xaricdən ümumilikdə 1 milyard 756 milyon ABŞ dolları həcmində pul göndərilmişdir. Hökumət xaricdən göndərilən pulları vergiyə cəlb etməklə büdcə gəlirlərini artırmaq niyyətindədir.

Korporativ vergi azalmaq

Çin Dövlət Şurasının statistika şöbəsinin rəhbəri Xuan Şuxonq bəyan etmişdir ki, hökumət korporativ verginin dərəcəsini aşağı salmaq üzrə beynəlxalq «yarış» qoşulmayacaq və bu verginin dərəcəsini indiki səviyyədə saxlayacaq.

Qeyd edilmişdir ki, 2018-ci ildə ölkədə vergi dərəcələrinin azaldılması sahəsində radikal addımlar atılaraq vergi kimi yığılmalı olan 800

milyard yuandan artıq (118,5 milyard ABŞ dolları) vəsaitdən imtina olunsada, korporativ verginin dərəcəsinin azaldılması üçün əsas yoxdur. Xuan Şuxonq ölkə parlamentinin illik hesabat iclasının fasiləsində keçirdiyi brifinq zamanı jurnalistlərə bildirmişdir ki, Çin korporativ verginin dərəcəsini qlobal böhran baş verməzdən əvvəl azaltmışdı və bu, ölkənin iqtisadi tələblərindən irəli gəlirdi.

Qanun layihəsi qəbul edilib

Rusiya Dövlət Dumasının ikinci oxunuşda qəbul etdiyi qanun layihəsinə əsasən, 2019-cu il yanvarın 1-dən 2028-ci il dekabrın 31-dək olan dövr ərzində Moskva şəhərində, Moskva və Kaluqa vilayətlərində, eləcə də Tatarstan Respublikasında peşəkar fəaliyyətə görə vergi tutulacaq. Verginin dərəcəsi fiziki şəxslərin təqdim etdikləri malların (işlərin, xidmətlərin, əmlak üzərində hüququn) həyata keçirilməsindən əldə edilən gəlirin 4 faizi, fərdi sahibkarların və hüquqi şəxslərin gəlirlərinin isə 6 faizi həcmində müəyyən edilmişdir. Bu rejimin tətbiqi üçün gəlirin həddi illik 2,4 milyon rubl (35 min 366,5

dollar) və ya aylıq 200 min rubl (2947 ABŞ dolları) müəyyən edilmişdir.

Yeni rejiməndən o fiziki şəxslər (o cümlədən fərdi sahibkarlar) istifadə edə biləcəklər ki, onların üzərində işəgötürən yoxdur və özləri əmək müqaviləsi ilə müddətli işçi cəlb etmirlər. Qanun layihəsində əmlakdan istifadə sayəsində qazanılmış gəlir də peşəkar fəaliyyətdən əldə olunan gəlir kimi qəbul edilmişdir. Peşəkar fəaliyyətdən əldə edilən qazanca təbiiq edilən vergi ilə bağlı eksperiment arbitraj rəhbərləri, mediatorlar, qiymətləndiricilər, notariuslar və vəkillər kimi peşə sahiblərinə aid edilməyəcək.

Vergidən yayınan futbolçu həbs edilib

Futbol üzrə Misir milli komandasının keçmiş oyunçusu Muhammed Əbu Trika öz ölkəsində bir il həbs cəzasına məhkum edilmişdir. Ölkənin maliyyə və ticarət işləri üzrə məhkəməsi futbolçunu özünə aid şirkətdə 2008-2009-cu illərdə 710 min cüneyh (təxminən

40 min ABŞ dolları) həcmində vergi yayındırmasına görə həbs etmişdir. Məhkəmə bu cəzanın şərti cəzalı olması üçün Əbu Tirkanın 20 min cüneyh (1120 dollar) ödəməsi barədə qərar çıxarmışdır. Hazırda Qətərdə yaşayan futbolçunu məhkəmədə vəkilləri təmsil etmişdir.

Qahirə Cəza Məhkəməsi bu ilin may ayında aralarında Əbu Tirkanın da olduğu 1529 nəfəri qanundankənar təşkilat kimi tanınan Müsəlman Qardaşlar Təşkilatına («İxvan») üzv olmağa ittiham edərək 5 il müddətinə terror siyahısına daxil etmişdi.

İtaliya xüsusi xidmət orqanları məhkəmə qərarı olmadan maliyyə sənədlərini əldə edəcək

İtaliyanın maliyyə vəsaitlərinin istifadəsinə nəzarət edən, habelə vergi dələduzluğuna qarşı mübarizə aparmaq səlahiyyətlərinə malik Maliyyə Qvardiyası (Guardia di Finanza) İtaliyanın yüksək səviyyədə təchiz edilmiş nüfuzlu hüquq-mühafizə orqanlarından biridir. Bu qurumun əsas vəzifələri vergi nəzarəti; səhmlərə nəzarət; mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı mübarizə; saxta pul kəsilməsinə qarşı mübarizə; Avropa İttifaqı sistemində fəaliyyətə qarşı mübarizə və onun tranzaksiyaları ilə bağlı məlu-

matları ilə tanış olmaq imkanı verəcəkdir.

Qeyd edək ki, Maliyyə Qvardiyası (Guardia di Finanza) İtaliyanın yüksək səviyyədə təchiz edilmiş nüfuzlu hüquq-mühafizə orqanlarından biridir. Bu qurumun əsas vəzifələri vergi nəzarəti; səhmlərə nəzarət; mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı mübarizə; saxta pul kəsilməsinə qarşı mübarizə; Avropa İttifaqı sistemində fəaliyyətə qarşı mübarizə və onun tranzaksiyaları ilə bağlı məlu-

matları ilə tanış olmaq imkanı verəcəkdir. müəllif hüquqlarının, eləcə də milli məhsulların və ticarət markalarının qorunması; İtaliyanın mədəni və arxeoloji irsinin mühafizəsi və s. kimi sahələri əhatə edir.

Bunlardan başqa, vergidən yayınmağın qarşısının alınması məqsədilə ölkənin futbol klublarının, eləcə də bahalı brend şirkətlərinin fəaliyyəti də bu qurumun nəzarəti altındadır. Maliyyə Qvardiyası ölkənin iqtisadiyyat və maliyyə nazirinin ümumi rəhbərliyi altında fəaliyyət göstərir.

Fransa hökuməti sosial şəbəkələrdə varlıqların izinə düşəcək

Kütləvi informasiya vasitələri naziri vergi qaçaqlığına qarşı mübarizə mövzusunda açıqlama vermişdir. Hökumətin vergidən yayınma və saxta vergi bəyannaməsi təqdim edənlərə mübarizəni genişləndirəcəyini vurğulayan Darmanen 2019-cu ildən başlayaraq vətəndaşların sosial şəbəkələrdəki paylaşmaları nəzərdən keçiriləcəyini vurğulamışdır. Onun sözlərinə görə, insanlarda belə fikir yaranıb ki, bəzi vətəndaşların gəlirləri çox aşağı olsa da, onlar həmin gəlirlərlə müqayisədə yüksək həyat standartı ilə yaşayırlar. Nazir bu məsələ ilə bağlı qanuni tənzimləmə

üzərində iş aparıldığını, yeni ildən vətəndaşların «Facebook», «Instagram», «Twitter» kimi sosial şəbəkələrdə dəbdəbəli həyatları ilə bağlı paylaşmalarının izinə düşülməyəcəyini və əldə edilən nəticələrin vergi bəyannamələri ilə müqayisə olunacağını bildirmişdir. Rəsmən bəyan etdikləri gəlirlərinə uyğun olmayan bahalı avtomobillərlə şəkil çəkdirmə insanlara diqqət yönəldən Darmanen bunun sosial media vasitəsilə açıq şəkildə ictimaiyyətə çatdırıldığını və hazırda müzakirə edilən tənzimləyici qərarlarla bu cür insanların vergidən yayınma-yayınmadıqlarının təhlil ediləcəyini vurğulamışdır.

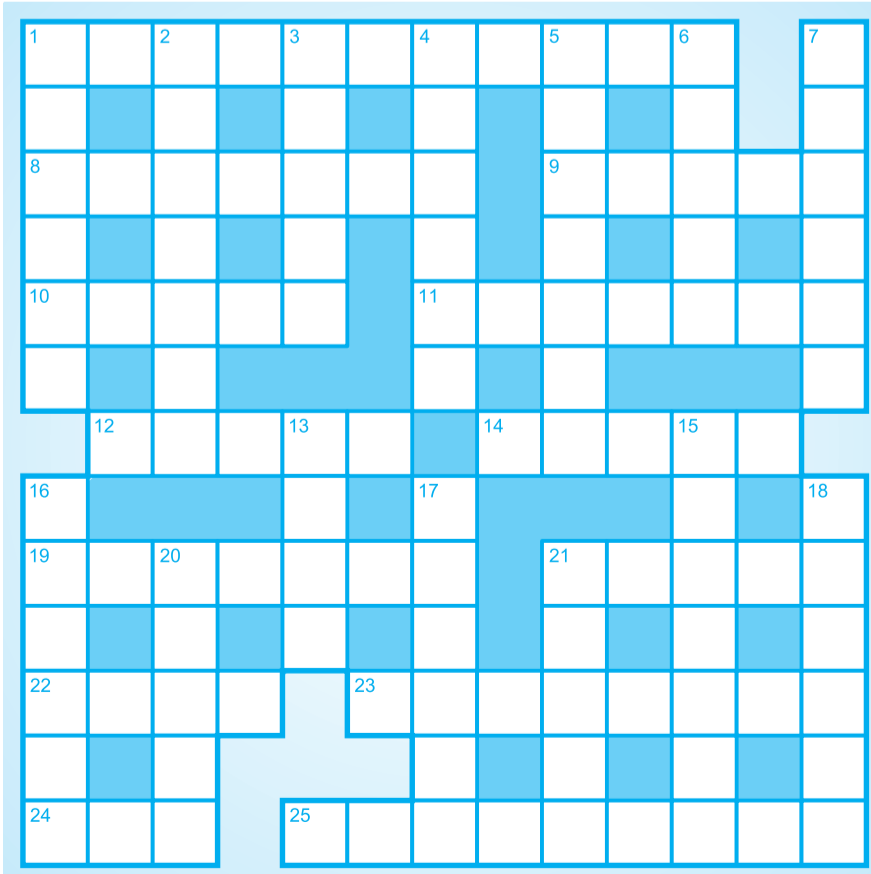
Avropada iqtisadi sabitlik məsələləri müzakirə edilib

Almaniya Baş nazirinin müavini və maliyyə naziri Olaf Şoltz avro zona iqtisadiyyatının sabitliyi baxımından Avropa Mərkəzi Bankının istifadə etdiyi alətlərin kifayət etmədiyini bildirirək, «sabitliyi təmin etmək üçün daha çox alətlərə ehtiyac var», demişdir.

Şoltz «Süddeutsche Zeitung» qəzeti tərəfindən Almaniyanın paytaxtı Berlində keçirilmiş 12-ci iqtisadi zirvə toplantısında çıxışında avro bölgəsində sabitliyin olmasının Avropa İttifaqının gələcəyi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirmişdir. ABŞ-da tətbiq olunan işsizlik və sığorta sistemini avro bölgəsi üçün nümunə göstərən Şoltz

«Bizim ortaq iqtisadi birliyimizdə iqtisadi sabitlik üçün başqa yerlərdə olduğu kimi yetərli alətlər mövcud deyil. Bunu yaratmaq məcburiyyətindəyik», demişdir.

Qlobal miqyasda şirkətlər minimum vergi qoymaq sahəsində razılığa əldə ediləcəyinə inandığını vurğulayan Şoltz bu sahədə razılıq əldə olunmasa, Avropanın təkbaşına addım atacağını qeyd etmişdir. O, «Facebook» və «Google» kimi rəqəmsal şirkətlərə vergi tətbiq edilməsinin çətin olduğunu bildirmişdir, çünki bu cür şirkətlərin əksəriyyəti ABŞ-ın Silikon vadisində yerləşdiyinə görə onlar istehsal müəssisələrinə fiziki sərmayə qoymurlar.

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.İkiketərli neqliyyat vasitəsi; 2.Hər hansı fəaliyyət sahəsində yeni, müəyyənləşdirilmiş fikir, üsullar irəli sürən və həyata keçirən adam; 3.Bankın, şirkətin və s.-nin borc iltizamlarını vaxtında ödəyər bilməməsi səbəbindən müflisləşməsi; 4.Şirkət və ya təşkilatlar ittifaqı, birləşmə; 5.Pul vəsaitlərinin bank vasitəsilə ödəyicidən qəbul edən tərəfə çatdırılması; 6.Yerin dərin qatlarında yüksək temperatur və təzyiqli şəraitdə əmələ gələn mürəkkəb tərkibli od kütləsi; 7.Vaxtilə Rusiyada mövcud olan kiçik yeməxana (traktir); 13.Öz adını daşıyan köfkeri və giroskopu kəşf edən Fransa fiziki, mexaniki və astronomu; 15.Hərbi donanmasında ən yüksək rütbə; 16.«Qara Qarayev» metrostansiyasının əvvəlki adı; 17.Düşməne zərbə endirmək məqsədilə qoşunların və ya donanmanın bir yerdən baş-

qa yerə hərəkəti və toplanması; 18.1826-cı ildə Rusiya-İran müharibəsi zamanı Azərbaycanda qanlı döyüşlərin getdiyi ərazilərdən biri; 20.Məşhur Azərbaycan kinorejissoru, kinooperatoru, sənəkarı, Azərbaycan xalq artisti adını (1933-2006); 21.Qərbdə geniş yayılmış qadın adı, məşhur Hollivud aktrisaslarından biri bu adı daşıyır. **Soldan sağa:** 1.XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində fəhlə hərəkətinə ortaya çıxmış xırda burjuva cərəyanı; 8.Ayın görünən hissəsində krater; 9.Qırmızı desert şəraiti; 10.Fransada kommunaya; 11.Göz almasının qeyri-iradi, ardıcıl, ritmik hərəkəti ilə müşayiət olunan xəstəlik; 12.Cədvəllərdə iki vertikal xətt arasındakı sütun, bölmə; 14.Vitaminlərlə zəngin al-qırmızı rəngdə mövsümi bitki; 19.Rusiya və Ukraynada

İran-Rusiya müharibəsi zamanı Azərbaycan ərazisində döyüş. Rəssam: Natiq Fərəcullazadə

çay; 21.Nizami Gəncəvinin poemalarının ümumi adı; 22.Rusiyada şəhər; 23.Veloped idmanı üzrə məşq və yarışlar üçün nəzərdə tutulmuş qapalı meydan; 24.RF-nin Xabarovsk diyarında çay; 25.Goranboy rayonunda kənd və bələdiyyə.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Bülbül; 2.Rubikon; 3.İsrar; 4.Tunika; 5.Moeza; 6.Libero; 9.Anje; 13.Kent; 15.Viterit; 16.Mehrab; 17.Etalon; 18.Berinq (Vitus); 20.Dəyər; 21.Küvey (Jorj). **Soldan sağa:** 1.Barrister; 5.Mil; 7.Labirint; 8.Kerb; 10.Ülkər; 11.Kentavr; 12.Oniks; 14.Heyva; 19.Erdet; 21.Kettle (Adolf); 22.Röya; 23.Əliverdi; 24.Bor; 25.Bundestaq.

idman

Bakıda dünya kuboku yarışları başa çatdı

Noyabrın 17-də Milli Gimnastika Arenasında start verilən akrobatika üzrə dünya kuboku yarışlarına yekun vurulub. İki gün davam edən turnirdə Azərbaycan gimnastları ilə yanaşı, Belarus, İsrail, Qazaxıstan, Hindistan, Rusiya və Ukrayna atletləri də iştirak ediblər. Kubok yarışlarında ölkəmizi sonuncu Avropa çempionatının bürünc medalçıları, qarışıq cütlüklərimiz Abdulla Əl-Məşayxi - Ruhidil Qurbanlı, Ağasif Rəhimov - Nurcan Cabbarlı təmsil edirlər. Kişi cütlükləri proqramında isə Dünya Yaş Qrupu Yarışlarının (2016-cı il) gümüş medalçıları Seymur Cəfərov - Murad Əkbərov ən yaxşı yerlər uğrunda mübarizə aparıblar.

Görgün idman mübarizəsi şəraitində keçən yarışlarda qadınların qrupunda birinci yeri Rusiya gimnastları Darya Çebulanka, Anastasiya Parşina, Kseniya Zaqoskina, ikinci yeri Belarus nümayəndələri Yuliya İvonçik, Veronika Nabokina, Karina Sandoviç, üçüncü yeri isə Hindistan təmsilçiləri Ayuşi Qo-

desvar, Praçi Parkxi və Mrunmayi Valde tutublar. Kişi cütlüklər arasında rusiyalı Timofey İvanov və Maksim Karavayev birinci, Azərbaycan idmançıları Seymur Cəfərov və Murad Əkbərov ikinci, Qazaxıstan akrobatları Daniel Dil və Vadim Şulyar isə üçüncü yerə layiq görüldülər. Qadın cütlüklər arasın-

da Rusiya təmsilçiləri Yasmin İşankulova və Diana Korotayeva birinci, ukrainalıları Yuliya Pilypyak və Aleksandra-Mariya Tabaçinskaya ikinci olublar.

Kişi qrupların yarışında Azərbaycandan olan Abdulla Əl-Məşayxi və Ruhidil Qurbanlı cütlüyü ikinci yerə çıxıb.

Vergi orqanı əməkdaşları arasında futbol turniri

Vergi xidməti əməkdaşlarının idmana marağının yüksəldilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyinin struktur bölmələrinin arasında oktyabr ayının 27-də start götürmüş futbol yarışları yekunlaşmaq üzrədir. Ötən oyunların nəticəsinə əsasən, Vergilər Nazirliyinin Aparatı, Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Ci-

nayətlərinin İbtidai Araşdırılma Departamenti, Kiçik Sahibkarlıqla İş üzrə Departament və 2 saylı Ərazi Vergilər Departamentinin komandaları yarımfinal mərhələsinə çıxıblar.

Noyabrın 17-də keçirilən ilk yarımfinal görüşündə Nazirliyin Aparatının komandası Vergi Cila-

nayətlərinin İbtidai Araşdırılma Departamenti, Kiçik Sahibkarlıqla İş üzrə Departament və 2 saylı Ərazi Vergilər Departamentinin əməkdaşları olub. Noyabrın 24-də üçüncü yer uğrunda və final görüşü keçiriləcəkdir.

Gənc güləşçimiz dünya çempionudur

Rumıniyanın paytaxtı Buxarestdə 23 yaşadək güləşçilərin dünya çempionatı başa çatıb. Sonuncu yarış günündə sərbəst güləşçimiz Murad Süleymanov ermeni idmançı üzərindəki qələbə qazanıb, daha sonra gücünü belaruslu pöhləvanı da üstələyərək yarımfinala yüksəlib. Ancaq finalın bir addımında Rusiya nümayəndəsinə uduzub. Həmyerlimiz noyabrın 18-də bürünc medal görüşünə çıxıb. Qarşılaşma boyunca kənadalı rəqibinə aman verməyən Süleymanov vaxtından əvvəl qalib gə-

lənərək, dünya üçüncüsü olub. Şamil Zubairov debütdə erməni güləşçiyə heç bir şans verməyib. Yığmamızın üzvü növbəti mərhələdə Qazaxıstan təmsilçisi qarşısında da çətinlik çəkməyib. Şamil Hindistan idmançısını da yenərək adını yarımfinala yazdırıb. Ukraynalı güləşçiyə qarşılaşma dramatik keçib. Sona 6 saniyə qalmış həlledici xal qazanan Zubairov minimal fərqlə qalib gəlib. Yığma üzvü noyabrın 18-də finalda mübarizə aparıb. Həlledici qarşılaşmada da əla mübarizə sər-

giləyən təmsilçimiz dünya çempionu olub. Qeyd edək ki, Şamil U-23 dünya çempionatlarında ilk qızıl medalçımız kimi adını güləş tariximizə yazdırıb.

Çempionata 7 pöhləvanla yollanan yunan-Roma yığmamız 71 xalla komanda hesabında ilk beşlikdə qərarlaşıb. Murad Məmmədov (60 kq) və Kərim Cəfərov (67 kq) gümüş, İslam Abbasov (87 kq) bürünc medal qazanıb. Qadın güləşçilərimizdən isə Elis Manolova fəxri kürsünün üçüncü pilləsinə qalxa bilib.

«Bavariya» Zidana dəvət göndərib

İspaniyanın «Real Madrid» klubunun sabiq baş məşqçisi, dünya səviyyəli veteran futbolçu Zinəddin Zidan Almaniyanın «Bavariya» klubundan təklif alıb. Almaniya Bundesliqasında son 6 mövsümün çempionu «Bavariya»-da işlər qaydasında getmir. Niko Kovaççinin rəhbərliyi altında uğursuz çıxış edən komanda ölkə çempionatının lideri «Borussiya Dortmund» klubundan 7 xal geri qalır. Xorvatiyalı mütəxəssis cari mövsümdə komandanı 11 oyuna çıxarıb, onların altısında Münxen təmsilçisinə qalib gəlib, 3 dəfə məğlub olub, 2 oyunda isə heç-heçə qeydə alınıb. Nəticələrdən narazı qalan klub rəhbərliyi artıq Zinəddin Zidanla danışıqlara başlayıb. Məlumata görə, tərəflər arasında artıq ilk görüş baş tutub. İndi «Bavariya» fransız mütəxəssisdən cavab gözləyir.

mozaika

Marsa robot yürüşçü göndərilə bilər

Avropa və Rusiyanın kosmik agentlikləri 2020-ci ildə «Oxia Plenum» adlanan Marsın ekvatorial xəttinə «ExoMars» robot yürüşçüsü göndərilməsi təklifini nəzərdən keçirirlər. Bu kosmik məkan Leyster Universitetinin astronomları tərəfindən tövsiyə edilib.

«Oxia Plenum» uzun müddət su ilə təmasda olduğu ehtimal edilən gil və digər minerallarla zəngindir. «ExoMars» xüsusi qurğular vasitəsilə Qırmızı planetin bu hissəsində həyat əlamətlərini aşkar etmək üçün qazıntılar aparacaq. Lakin bu tövsiyənin texniki təfərrüatları hər iki agentlik tərəfindən təfsilatı ilə araşdırılacaq və yekun qərar veriləcək.

Leyster Universitetində keçiri-

lən ikigünlük toplantıda mühəndislər və geoloqlar Marsa göndəriləcək missiyanın təhlükəsizliyi məsələlərini müzakirə ediblər. Məlumdur ki, Qırmızı planetin səthində nəmlik çox çətinlikdir və göndərilən missiyaların yarısı buna müvəffəq olmayıb. Məsələn, 2016-cı ildə Avropa missiyasının növbəti cəhdi kosmik aparatın saatda 300 kilometr sürətlə planetin səthinə çirpilməsi ilə nəticələnib. Bu səbəbdən, «Oxia Plenum»-la Mars vadisi arasındakı məkan daha təhlükəsiz hesab edilib.

Toplantıda iştirak edən alimlər Marsın bu ərazisində zəngin mikrobioloji qalıntılar aşkar olunacağını vəd ediblər. Belə ki, «Oxia Plenum»un planetin 18 dərəcə şif-

malında yerləşməsi «Exo Mars»ın günəş panellərindən də istifadə etməsinə imkan verəcək. Universitetin professoru Con Bridg bildiri ki, əldə edilən mikrobioloji dəlillər Marsın bu hissəsində həyat əlamətləri olduğunu göstərir və yeni missiyanın - «ExoMars» robot yürüşçünün 2 metr dərinlikdə aparacağı qazıntılar yeni sübutları üzə çıxara bilər.

Avropa və Rusiya kosmik agentliklərinin yekun qərarından sonra «ExoMars» 2020-ci il iyulun 25-i və avqustun 13-ü arasında Qazaxıstanın Baykonur kosmodromundan kosmosa göndərilə bilər. Robot yürüşçünün Yerə qayıtması isə 2021-ci il martın 19-na planlaşdırılıb.

texnologiya

«Poçtalyon» dronlar

Yaponiya poçtu ilk dəfə iki şöbəsi arasında korrespondensiyaları tam muxtar rejimdə uçan dronlar vasitəsilə çatdırmağa başlayıb. Bu, ölkə ərazisində həyata keçirilən ilk belə əməliyyat hesab edilir. Dronlar vasitəsilə daşınma noyabrın 7-də Fukuşima prefekturasının Minamişima şəhərindən başlanıb.

Pilotsuz uçan aparat iki kiloqramlıq yük ilə qonşuluqda yerləşən Nami şəhərinə doğru hərəkət edib. Onun orta məktəb şagirdləri tərəfindən çəkilmiş dron şəkillərini və konditer məhsulunu daşıdığı bildirilir. Dron 9 kilometrlik məsafəni qət edərək, Namiçdə yerləşən poçt məntəqəsinə cəmi 15 dəqiqəyə çatıb.

maraqlı

Ən uzun ikimərtəbəli asma körpü

Çinin Uxan şəhərində dünyanın ən uzun ikimərtəbəli asma körpüsü inşa olunur. Yantzi çayının üzərində tikilən körpünün əsas hissəsi, hər biri 36 metr uzunluğunda, 32,5 metr enində 49 polad paneldən ibarət olmaqla, 1700 metr təşkil edəcək. Hər panelin ağırlığı təxminən min tondur. İnşasına 2013-cü ildə başlanan körpünün gələcək oktyabr ayında hazır olması gözlənilir. Körpünün hər mərtəbəsinin üzərindən 6 zolaqlı avtomobil yolu keçəcək.

Qeyd edək ki, dünyadakı asma körpülərin təxminən yarısı Yantzi çayının üzərində və ya ətrafındadır. Uxanı isə «Körpü-

lər şəhəri» adlandırmaq olar. Belə ki, Yantzi çayının Uxandan keçən hissəsində 8 müxtəlif təyinatlı körpü var.

cəmiyyət

Reytinq cədvəlində ilk üçlükdə...

«TurStat» analitik agentliyi qarşıdakı qış mövsümündə MDB ölkələrində və Gürcüstandakı ən yaxşı və populyar Şaxta babalarının reytinqini təqdim edib. Rusiyanın «Ded Moroz»u öz ad gününü noyabrın 18-də Voloqda vilayətinin Veliki Ustyuy şəhərində qeyd edir. Həmin gün ölkənin əsas Yeni il şam ağacında işıqları yandıracaq «Ded Moroz» bütün ölkədən və MDB məkanından olan «həm-

karları»nı qarşılayır.

Turistlərin ən çox rəğbət bəslədiyi MDB ölkələrindən olan Şaxta babalarının ilk onluğuna Belarusun «Ded Moroz»u, Qazaxıstanın «Ayaz Ata»sı, Azərbaycanın «Şaxta Babası», Özbəkistanın «Korobos»u, Moldovanın «Moş Kraçun»u, Qırğızistanın «Ayaz Ata»sı, Tacikistanın «Boboi Barfısi» və Türkmənistanın «Ayaz Babası» da daxilidirlər.

Azərbaycanlı gəncin uğuru

Yaşından və peşəsindən asılı olmayaraq, hər bir həmyerlimizin xoş soracağı hamımızda qürur hissi yaradır. Gənc nəslin beynəlxalq səviyyədə nailiyyətləri isə daha böyük mənə və əhəmiyyət daşıyır. Akademik Zərifə Əliyeva adına liseyin 10-cu sinif şagirdi Arif Qəhrəmanlının yeni ekoloji ixtirası artıq beynəlxalq miqyasda maraqlı doğurur. Bu ixtira sayəsində yol kənarlarında quraşdırılan elektrik dirəkləri tezliklə havanı təmizləmək funksiyasını yerinə yetirəcək.

On beş yaşlı yeniyetmə yol kənarlarındakı işıq dirəklərinin içərisinə yerləşdiriləcək xüsusi filtrasiya sistemi vasitəsilə atmosferi zərərli maddələr, zərərli qazlar və toz hissəciklərdən təmizləməyin mümkün olduğunu deyib. Bu da ekologiyaya və ətraf mühitə böyük fayda verəcək. Gənc ixtiraçının bu kəşfi BMT-nin də diqqət mərkəzindədir.

Hazırda A.Qəhrəmanlı hava təmizləyən dirək

üzərində son təkmilləşdirmə işlərini aparır. Tezliklə ixtirasına patent alacaq gənc həmyerlimiz elmi axtarışlarını davam etdirməyi düşünür.

Müdrilər deyib ki...

«İnsanı təbiət yaradır, tərbiyəni isə cəmiyyət verir».

V.Q.Belinski (1811-1848)

